

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

9393

9394

9395

891.90

2-83

1. Զորատուն, թ՝ Մանգալաֆաթի
2. Երևանքուն, Մանգալաֆաթի
3. Զալֆուն, Մ՝ փարաշահուն

891.99 -

3A-96

ՄԱՆՈՒՇԱԿՆԵՐ

ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՊՕՂՈՍ ԵՌԻՍՈՒՑԵԱՆԻ

معارف نظارت جلیله سنک رخصتیه طبع اولتمشدر

ՓՈՐԱԳՐԻՉ ՍԵՐՎԻՉԷՆ

ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս, Մուլրան-Համամ, Ազիզիյն ֆոլ

1892

1001
1405

ԱՌԱՏԱԻՆԱՄ ՇՐԵՂԲՐՈՒ

ՄԵՆՍՊԱՏԻԻ

ԵՌԻՄՈՒՓԵԱՆ ՅՈՎՍԷՓ ԱՂԱՅԻ

ՆՈՒԻՐԵՄ

Առ բարեկամս

ՊԱՏՈՒԷՐ

Փրփրի՞ք ուրեմն ընդ այս աւանդ ծաղրական.
 Մանուշակաց փրնչիկն որ Ձեզ կը յանձնեմ , —
 Որք և գուցէ դեռ չը ծրնած խամրեցան , —
 Եթէ չուզէք ապահովել հողմոց գէմ՝
 Լեթեան (*) գետին նետեցէք շուտ 'ի յալիս,
 Որ մնացօնք ծածկեն յանդուգն եղկելիս :

Բայց նորա հետ թող չը կոտրեն Ձեր մատուցք
 Սըրտէս բըղխած գորովանացն այն ճիւղեր ,
 Որովք 'ի Ձեզ կապին հոգւոյս ըզգացմունք .
 Սա չը բաժնէ՝ թէ միացուց ըզմեզ սէր ,
 Թէ ախորժակք, աղապատանք և Աստուած
 Մըտերմութեամբ պընդեց մեր սիրան իրերաց :

Օր մը գաշտէն բոյր մը եկաւ անուշիկ՝
 Երբ դեռ մանուկ, ցատկըտէի հոս և հոն .
 Վայր ծըռեցայ և խոտերուն 'ի ծոցիկ
 Կը պահուրտէր մանուշակի մը կոկոն .
 Զայն փրփրեղու ձեռքս յառաջ չը գընաց .
 Խոնարհութիւն՝ նորա պաշտպան էր կանգնած :

(*) Անուն դիցարանական. Դժոխաց գետերէն մին՝ որ
 կը կոչուի նաեւ **Պե՛ս Մուսացուքեան**. Ոգիները կը խը-
 մէին սորա ջրէն՝ անցեալը բոլորովին մոռնալու համար .

ՄԱՆՈՒՇԱԿՆԵՐ

Ա. — ՀԱՆԴԷՊ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Tout m'annonce d'un Dieu l'éternelle existence;
On ne peut le comprendre, on ne peut l'ignorer;
La voix de l'univers annonce sa puissance,
Et la voix de nos cœurs dit qu'il faut l'adorer.

VOLTAIRE

ՈՁԻՆՉ ԵՎ, ՏԷՐ, անհունութեանդ առաջի .
Յ՛ր քանդ ճոթեանցդ ովկիանոս անպայման՝
Ինքնակորոյս մի պղզպղջակ ՚ի ծածան ,
Միակ շունչովդ իմ էութիւն կը ջընջի :

Բայց գերագոյն աննիւթական մի կայ յիս ,
Մի սուրբ աւանդ , տրկար մարմնոյս յանձնըւած ,
Որ զ՛այն քարչէ ՚ի մէջ իւրոց խոհերաց .
Ըզ՛չունչըդ քո մասնել հըրոյն 'տի կամի՞ս :

ԵՎ կաւեղէն զիւրափըչուր մի անօթ ,
Ուր եռացուց զեւը կըրից հրափըրփուր .
Ձեռքէդ ամբիծ ելածն աղէ՛ մի թողուր
Որ դըժոխոց մէջ խորտակի պիղծ աղտոտ :

Մաքրէ զ՛այն , ո՛հ , եւ նորա մէջ կաթեցուր
Քի շընորհաց երկնացընցուղ կայլակներ .
Նա լաւութեանց ճըրիւքն էր հարկ որ լեցուեր՝
Առատաբաշխ քո պարգեւաց ՚ի տրխուր :

Բայց ապերախտ են մահացուք զու, ո՛վ Տէր,
Դու՛ որ թըռիչ ժամանակին կացուցեալ՝
Պիտի բաժնես, յ՛ոտին կեցած դարս յ՛անցեալ,
Զ՛այն ոռոգող մարդածածան ալիքներ,

Դու խընայէ՛ դատապարտել զ՛իս ձախ դին,
Դու որ՝ ուստից բըղխի եւ անդ ամփոփի
Յաւէրժութիւն՝ որոյ մական երկաթի
Զ՛աստածընդդէմ՝ տի ջաղխէ գլուխ գոռոզին :

Մահկանացուն որ խընկէ կուռքն անձնական,
Եւ այդ ծուխով չը տեսներ քոյդ մեծութիւն,
Պիտի լըսէ գաւազանիդ խիստ կոփիւն
Որ գըլորէ զ՛ինքն ՚ի խաւարն յաւիտեան :

Իսկ որք ՚ի քեզ խարըսեցին իւրեանց յոյս,
Որ կըռուեցան հրրապուրից հակառակ,
Որ սիրեցին ըզ՛մարդկութիւն բովանդակ,
Պիտի վայեն անեղականն երկնից Լոյս :

Բ. — ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ

C'est le pauvre qui tend la main,
c'est Dieu qui reçoit.

S. J. CHRISOSTOME.

Ողորմելոյն թէ ափին մէջ ցըրտահար
Գըթածութեան սահին լումայք կենսատուք՝
Գըբուին վարձքեր փոխարինացն ՚ի Տաճար,
Զ՛որ երկնաւոր Դըրախտ կոչեն մահացուք :

Ըստուերին մէջ արկէք ոսկի շողշողուն՝
Ժողովելու համար ՚ի լոյսն անաղօտ .
Լոյսդ է այնչափ բազմահատոյց ձեզ բեղուն՝
Որչափ ձեր սիրտ նըւիրեց զ՛այն անձկարօտ :

Դուք զեղխութեան մոռացօնից մի՛ նայիք,
Ո՛վ զ՛որըս կեանք գոհացունէ չափաւոր,
Ի՛ ուստից ամեն սըփոին ափոխանք ՚ի մարդիկ .
Ճոխն է թաղուած յ՛անըզպացման ՚ի գուբ խոր :

Թանձրամարմինն իւղապարարն յըզփութիւն,
Մետաքսահիւս ՚ի բազմոցի պորտն ՚ի վեր,
Շըրջապարոյր ՚ի ծուխ ՚ի մուխ խունկերուն,
Եւ մեղմօրօր զ՛այն մեղկութեան մատուըներ,

Ի՞նչպէս գըթալ պիտ՛ երագէ աղքատին,
Զ՛որ մերկութիւն խոթէ ՚ի խորչ մըգլտած,
Յըրտասարսուռ, սովալըլուկ, ցաւազին
Խոցեր բացող պընդութենէ իւր խըշտեաց :

Փայլահնընթաց ե՛րբ կեցաւ կառքն իւր փայլուն
Օրապահիկն ՚ի գոգ նետել սովածին .
Բարեկեցից գէթ չը գընէ ձեռքերուն
Կըծծանքն իւր կապ գըթոխածոյլ դիւածին :

Ընչից աղբիւր՝ գըթածութեանն է նըւէր .
Թէ կարօտներ թեթեւցուցին իւր քըսակ՝
Զ՛այն երկինքէն լընուն գանձուց հոսանքներ .
Սընանկութեան՝ ողորմութիւնն անտեղեակ :

«Ո՛հ թէ արժաթ ունենայի,» հառաչես,
«Իւրեանց հացիկն ես մերժէի՞ աղքատաց :»
Տո՛ւր մի գանկիկ . աստից այլ գէթ զըրկեալ չ՛ես .
Տո՛ւր քիչ, բայց սուր. տո՛ւր որ ժըպտի քեզ Աստուած :

Այդ սակաւիկն արգասիքներ բըղխէ չատ .
Ոչինչ տալով գընես անգին գոհութիւն .
Այդ սակաւիկն է մանանխոյ աճուն հատ,
Որ հովանի պիտի սըփոէ քո հոգւոյն :

Տե՛ս , մուրացիկն ուրիշ իղձեր , ա՛հ , չ՛ունի
Բայց սովամահ կորըստենէ ազատիլ .

Տո՛ւր որ տենչիցդ հաճին հրամանք տէրունի՛
Սըրտանըւէր ողորմութեանդ ՚ի տեսիլ :

Տո՛ւր որ նորին կանգնի աղօթքն ամբարտակ
Քեզ պատրաստեալ ապագային չարեաց դէմ .

Տո՛ւր որ ըզ՛քեզ ազահութեան ՚ի վանդակ
Զը քաշկըռտէ յուշ յուշ սատան սեւադէմ :

Տո՛ւր , տընետոր , տուր որ պըսակ բոլորեն
Քեզ սերընդոց գեղեցկայոյս ընձիւղ՛եր .

Տո՛ւր , պատանի՛ , որ քեզ Աստուած երկինքէն
Ղըբմէ հրեշտակ քաղցրացունել կեանքդ ՚ի սէր :

Տո՛ւր , օրի՛որդ . ի՛նչ փոյթ այդչափ զարգարուիլ
Եթէ շընորհք նըկարեցին քո երես .

Ողորմութիւն՝ ըսքանչելիդ քան տեսիլ՝
Պիտի լընու հառաչանքներդ հըրակէլ :

Տըւէ՛ք , մայրե՛ր , տըւէ՛ք որ ձեզ պարգեւին
Դիւրին երկամբք սիրոյ գողարիկ պըտուղներ .
Տըւէ՛ք որ միշտ գորովանացդ հեղհեղին
Գըտուին ծաղկունք՝ որ ձեզ համար բուրեն սէր :

Տանք բոլորնիս ո՛րչափ տըւաւ մեզ Աստուած .
Փոքըր պիտոյս զոճենք այլոց փըրկութեան .
Տանք վերջապէս որ աղքատին ջերմ հայցուած
Մեզ հուր թեւօք բանայ պայծառն Յաւիտեան :

Գ . — Հ Ո Վ Ո Ւ Ա Կ Ա Ն

Ինչո՛ւ , եթէ այսպէս յսնկարծ պիտի լեա-
նէիր զիս , ինչո՛ւ երեցար ինձ եւ իմ հո-
գիս քու ոսկերուդ կապեցիր , անգուք աղջիկ :
ԱՐՇԱԿ ԶՕՊԱՆԵԱՆ

Ո՛վ այն պատանեակ որ ՚ի դալարուջ
Տարածէ հասակն իւր դեռարողոջ .
Է հովիւ հօտին ,
Որ ՚ի մէջ դաշտին
Աստ անդ ճարակին :

Տըխուր է , եւ աչքն յառի հօս եւ հոն .
Բայց ահա մի փայլ ծագէ հորիզոն .
Իրրեւ եղջերու
Թըռաւ նա հեռու
Ըզ՛նա գըրկելու :

Հ Ո Վ Ի Ի Ն

Ի՛նչ ունիս , իմ լոյս , իմ արեւ , իմ սէր .
Որ ինձմէ ծածկես քո սիրուն աչեր .
Պայծառ դէմքիդ վըրայէն
Վերցո՛ւր այդ քօղ տաղակալի .
Արփին ազատ ամպերէն
Մեծանըշոյլ կը փայլի :

Բայց կը լըռես , մինչ գորովոյս գըրգըւանաց
Ըսքանչելիքդ իսկոյն փութան տալ դարձուած :

Հ Ո Վ Ո Ւ Ո Ւ Հ Ի Ն

Սէր անմըռունչ , սէրս է ուժգին :

Հ Ո Վ Ի Ի Ն

Եւ ինչո՛ւ դէմքդ հողանես տակն այդ քօղին :

Հ Ո Վ Ո Ւ Ո Ւ Հ Ի Ն

Քող է սուգի, զի չ'ես սիրած զ'իս բընաւ :

Հ Ո Վ Ի Ի Ն

Ես չ'եմ սիրած ըզ'սիրելի՞դ . սէր ամբաւ
Սիրաբա վառէ . սէրս է անչէջ յաւիտեան :
Թո՛ղ որ կուրծքիդ կուրծքըս լինի յենարան
Ըզգալ սըրտիս մըշտարորոք հըրոյն բոց :
Վարդ քաղցրաբոյր , 'ի սիրելւոյդ եկո՛ւր ծոց .
Երկնարուղիս վարդ , գեղեցկութեամբ անթառամ ,
Պայծառ դէմքովդ հրացո՛ւր քոյդ բարեկամ .
Վարդ՝ որոյ թերթք ունին լուսոյ փափկութիւն ,
Քաղցրաջերմիկ եկո՛ւր իմ գիրկ սիրասուն :

Հ Ո Վ Ո Ւ Ո Ւ Հ Ի Ն (Երկուստեան)

Ո՛չ . . .

Հ Ո Վ Ի Ի Ն

Ո՛չ կ'ըսէ . ո՛հ , ի՛նչ անգութ պատասխան՝
Եթէ ձայնին դաշնակութիւն երկնային
Չը բըժըչկէր նորին խոցուած դառնութեան .
Այսօր իւր ձայն աստուածացեր է բնաւին .

Անշուշտ Ոգին մեղեդեաց ,
Շըրթանցդ 'ի գահ զետեղուած ,
Յափըշտակիչ իւր քընար
Հընչեցունէ ինձ համար .

Բայց միշտ ձայնիկդ է նոյն խոխոջ առուակին ,
Նոյն գեղգեղանք ծիծառան ,
Բիւրեղին նոյն փափուկ հընչիւն քաղցրութեան ,
Նոյն արձագանգ երկնային .
Քո ծընընդեան ճիշն առաջին
Չ'եղա՞ւ նըւագ դաշնակային :

Հ Ո Վ Ո Ւ Ո Ւ Հ Ի Ն

Ո՛հ . . .

Հ Ո Վ Ի Ի Ն

Սէր իմ , ի՛նչ կը հառաչես :

Հ Ո Վ Ո Ւ Ո Ւ Հ Ի Ն

Ա՛հ , գոհացիր զըզուանքներէս . . .

Հ Ո Վ Ի Ի Ն (Երկուստեան)

Ի՛նչ գեղ , ի՛նչ շընորհք շըլացուցին իմ աչեր .
Ո՛վ հրաշալիք . չ'է սա Մանոյշ , չ'է իմ սէր .
Բայց խուսէ նա : — Կեցի՛ր , Աստղիկ , ո՛հ , կեցի՛ր .

Ո՛վ եղկելի Ձեփիւռիս , (*)
Ձի , Ծաղկանո՛յշ , կը թըռչիս .
Ինձ համիլ քեզ չը լինիր .
Անխոհութիւն , նըզով քեզ
Որ զ'իս այտի կը զըրկես .
Ո՛հ գէթ Ձեփիւռ ըլլայի

Ձեռքէդ թափած ծաղիկներէն
Ինձ քամէի սպեղանի .
Բայց հետք քայլիցդ ինձ պարգեւեն
Սուրբ համբուրի . . .
Սըրբատեղի . . .

Յ'երեկոյին իւր շընիկ
Դիակն ողբար սառուցիկ :

(*) Դիցարանութեան մէջ Ձեփիւռ՝ ծաղկանց դիցա-
նոյշին ետեւէն կը հետապնդէր :

Դ. — ԳԱՂՏՆԻՔ ԶԳԵՍՏԻՆ

Ե՛հէ՛, տըխմա՛ր , ո՞վ ըսաւ քեզ
 Թէ չ'է հագուսան որ կ'ընէ մարդ .
 Այդ հին ըսուածքն որ պապերէս
 Պապուս պապուն , անտից այլ մեզ
 Գլորտըկեցաւ գայթ 'ի գայթ ցարդ ,
 Այս դարուս մէջ , հնութեանց որկոր ,
 Կուլ տըւաւ զ'այն Նորութեան փոր :

Հիմայ կ'ըսեն .
 « Ըզգեստն է արդ
 Որ հաքնի զ'մարդ : »
 Եւ ապաքէն
 Սըխալած չ'են ,
 Քանի որ սա
 Միւսէն վերջ գայ :

Անգամ մ'անցիր վաճառատան մ'առջեւէն ,
 Որոյ խոչոր գեղեցկացոյց սալակիք
 Հանդէպ աչքիդ պայծառ գոյնով փայլեցունեն
 Պերճ ըզգեստներ կըտըրւածքով նորաձեւիկ ,
 Եւ մի՛ բաղձար նետել վրայիդ ցընցոտին ,
 Յարմարցունել հատ մը մարմնոյդ ու . . . քսակիդ՝
 Երբ չ'է մարդուն յարգ ու պատիւն՝ այլ զգեստին .
 Սովին անդամ հագուսան հիմայ կ'ընէ քիթ :

Եւ զի՞ այդպէս հեծաւ փառաց
 Ըզգեստն որ մեզ ծածկոյթ միայն
 Վասն ըլլալու է ստեղծըւած
 Բուքին ցուրտին տաքուն դիմաց
 Եւ մերկութեան միանգամայն . —
 Զի մարդ տեսաւ նորա համար
 Թէ մեծարուի չըքեղաբար .

Զի ունին ամեն
 Լըսեց մէկ բառ
 Հըրաչափառ ,
 Ում ետեւէն
 Վազեն վազեն՝
 Ըլլալ մարդիկ
 Բոլորն ալ շիֆ :

Ե. — ԱՐՏԱՍՈՒՔ Է ԱՍԵՆԱՅՆ

La vie n'est que l'histoire de nos malheurs.

R. NAVERY

Երկինքն ամպ թանձրանայ
 Ողբալու երկրիս վրայ .
 Յօղն առաու կաթկըթի
 Լալ վիշտերն առօրի .
 Զ'ե՞ն արտօսը այն կայլակք
 Որ ծաղկանցն 'ի բաժակ :

Ահա մանուկ մի ծընանի ,
 Որոյ , աւա՛ղ , լացն առաջին
 Կը գրուցէ մեզ թէ ախարհի
 Պիտ՝ յաւելու ուկիանին
 Իւր արտասուացը կաթիլներ ,
 Զ'որս է արդէն հեղուկ սկըսեր :

Սիրէ իւր մայր , սիրէ եւ հայր՝
 Որպէս զի օրն այն բաժանման
 Խոթէ սըրտին տէգ սըրածայր :
 Ինչո՞ւ զմայլի գեղեցկութեան . —
 Բա՛բէ զի խիստ արհամարհանք
 Խամրեցունեն ծաղիկ իւր կեանք :

Ըզնա եւ փառք շըլացունեն .
 Վըսեմ անուան մի արեղակ
 Վառէ իւր սիրտն հորիզոնէն .
 Ցանկայ տեսնել զ'այն բովանդակ ,
 Սակայն գըլուխն հագիւ ուղղած՝
 Գըտնէ չորս կողմն օձով պատուած :

Հուսկ ուրեմն է՞ր կու լանք : —
 Չ'է մեր այս բնագաւառ ,
 Են ձանձրոյթ մարդոյ կեանք .
 Չը կայ օր մի պայծառ .
 Աղէտք շուրջ բուսանին ,
 Հաճոյք շուտ թառամին :

2 . — ՍԵՒ ԾԱՆՈՒՅԱԳԻՐԸ

Pallida mors æquo pulsat pede
 HORATIUS

Քառակուսի թուղթ մը , չորս դին մըրոտած ,
 Միայն ոսկոր , կաշի միայն
 Չեռք մը պատին կըպցունէ վրայն
 Յոյց տալ մարդու թէ ինքն է՝ Մահ՝ տէր կենաց :

Անցւորն յանկարծ , թէ ճեպելու գործ չ'ունի ,
 Կենայ , նետէ աչք մի անուան ,
 Չ'որ կենցաղոյս ջընջեց մատեան .
 Յաճախ անուն մ'է անծանօթ որ մեկնի՛ :

Ծանօթ է անձն՝ որոյ այսօր դաղրի կեանք ,
 « Խեղճ աղքատիկն ազատեցաւ .
 Ապրելով ի՞նչ պիտ' ընէր . ցաւ
 էր իւր բաժին , յաւէտ կըրածն էր տանջանք :

Թուղթն է այսօր խոշոր դիրքով ու փայլուն .
 Սակայն միշտ սեւ , չորս կողմը սեւ՝
 Թէպէտ ըլլայ մարդն արեւ .
 « Հա՛ , մեռեր է . մեռե՛ր է սա մեծատուն : »

Ա. յօր այլ , ս՛ն , է դեռարաց մի կոկոն ,
 Որ տանի բոյրն իւր անուշակ ,
 Փայլն իւր թերթից կարմրորակ
 Հոն՝ ուր սկըսի յաւերժականն հորիզոն :

Ա. յսպէս կարդանք ամեն օր սեւ ծանուցողի :
 Եւ . . . եւ կ'անցնինք . արհամարհանք
 Մ'անհոգութեան՝ որ փոխ կու տանք
 Մինչեւ որ Մահ՝ գոչէ . « Եւ արդ , գո՛ւ մեռիր : »

1001
1405

է . — ՏԵՍԱՐԱՆ ՄԻ ՍՐՏԱԳՐԱԻ

Ի հրապարակին էր հասարակաց ,
 Այդ մըրրկածուփ ժողովատեղին ,
 Ուր խընի ամբոխ 'ի չորից անկեանց ,
 Դէպ ուր քաղաքաց անեղ վիշապին
 Սողան սողոսկան թեւք գալարածեւ .
 Ի հրապարակին՝ որոյ սալաքար
 Հեծէ ճըռնչող մոյկերուն ներքեւ
 Հար կըռանաձայն տանգալաց հաւսար .
 Ուր ջահավառին ճոխութեան պերճանք ,
 Ուր եւ աղքատաց քըտուին ցընցոտիք .
 Ուր գընայ ձանձրոյթ մուրալ ըզրօսանք .
 Պարապորդութիւն որքեն մեղեդիք
 Մէջտեղն ակըմբած երաժըշտութեան .
 Ուր անխոնջելի շըրջազայութիւն
 Թեւ թեւի տըւած հետ խօսակցութեան՝

Սրգայ սիրամարզ ցերեկ իրիկուն ,
 Մերթ մրտամուր չորս զին շըւարած ,
 Մերթ չըքմեղանօր 'ի շուրթն անդազար
 Ուշն հոգածութեամբ եւ աչք սեւեռած :
 Ի հրապարակին անըզգաստարար
 Տարին զ'իս խոկմունք յ'երեկոյ գարնան ,
 Երբ յանկարծակի խոհուն քայլերուս
 Դիպաւ՝ այլ չ'ըզգաց ամբիծ մի կուսան .
 Երկիր շընորհօք խոնարհէր իւր ուս :

էր 'ի հասակի յ'որում մանկութեան
 Դեռ մէկ ոտքերնիս սեամբ չ'է թողած .
 Հասակ յ'որ թըռչնիկն ողջոյն տայ բընկան ,
 Յ'որ ծակէ թըրթուր իւր անքոյթ մանուած՝
 Թեւերուն փոշին մատնել հովերուն ,
 Ըլլալ նըշաւակ տըղուն հալածմանց .
 Շունչ մ'էր կարեւոր՝ շունչ գարնանատուն
 Բանալու համար նորա սուրբ կոկոն ,
 Նըշոյլ մ'արեւու՝ նըշոյլ ջերմագին ,
 Յ'որ սպիտականար այժմէն հորիզոն .
 Սլացք մի դէպ 'ի վեր՝ սլացք մի տակաւին
 Եւ թափանցէին իւր ակամոցիք
 Տիրոցն անծանօթ մըտայ դաւառներ :
 էր 'ի հասակի յ'որում սէրարփիք
 Տան իւրեանց յետին զըզուանքն ու սէր ,
 Եւ զ'ինքն յանձնելով պահպան զըւարթնոյն՝
 Դեռ շուրջ թըռչըտին , զ'այն թողուլ չ'ուզեն .
 Հասակ անորոշ յ'որում մանկութիւն
 Թըռչիլ պատրաստի թիկանց վըրայէն :

Իրբեւ նուրբ արմաւ երկիր խոնարհած՝
 Գունդ գունդ աղաւնիք շուրջ թեւածէին .
 Զ'որս կերակրէր 'ի գոգ իւր ձեռաց
 Կըտցէին սիրով բիւրեղը սոցին ,

Նոցա թեւոց ձիւն չ'էր այնքան ձերմակ
 Քան իւր արեւուն փայլ շուշանագեղ .
 Աղաւնիներուն հանդէպ աղաւնեակ՝
 Աչերս ողողեց արտասուաց հեղեղ .
 Հոգիս մըմընջէր . « Ըսէ՛ , ո՛վ Աստուած ,
 Որո՞յ , այս կուսին թէ այս աղաւնեաց ,
 Բուրէ առաւել սիրտն ամբըծութիւն : »

Ը. — Ա Ն ՈՒ Ն Մ Ի

A peine nous ouvrons les yeux à la lumière,
 Que nous respirons d'elle, en respirant le jour,
 Les premières leçons de tendresse et d'amour.

DUCIS

Ա.

Սըրտիս խորոց մէջ քաղցր անուն մի ծածկըւած՝
 Մինչեւ այսօր ինձ բըղխեց ուղիս ըսփոփանաց :
 Ես զ'իս յիշած ժամէն 'ի վեր
 Նորա մըրմունջքն են այնպիսի գորովագին ,
 Որ թէ վայրիկ մ'անգամ հոգւոյս չը բարբառին՝
 Ո՛հ , լըռութիւն զի՛ մահարեր :

Յ'իս այդ անուն ի՛նչ զօրաւոր ձրգեց արմատ ,
 Ի՛նչ քաղցրութեանց կը սրփոէ բոյր զըւարթառատ .
 Աստուած անշուշտ 'ի մէջ ծոցոյս
 Նետեց իւր հունտ . ի՛նչ հովանի քաղցրածաւալ
 Կը տարածէ 'ի ցաւած սիրտն իմ դառնացեալ
 Այդ սուրբ սիրով ոռոգուած բոյս :

Ինձ այդ անուն է պաշտելի . եւ իմ խունկեր
 Առատութեամբ պիտի ծըխեն միշտ յ'իւր նըւէր :
 Սըրտիս զըրքին յ'առաջին էջ

Զ'այն հրրեչտակ մի գրրոշմեց տառիւք հրեղէն :
Ա.յդ իմ հոգւոյս արեւը շուրջ կը բողբոնեն
Սէր մըշտակէզ , գորով անշէջ :

Բ.

Ի նանիր յոռութեանց տիղմ գազրատես
Աղտեղել պիտի ճըզնի այդ երես .
Հրրեչտակդ որ գրրեցիր այդ անուն՝
Տարածմամբ քո անմատոյց թեւերուն
Զ'այն , խընդրեմ , ցը՛յաւխտեանս պարուրես :

Յանկութեանց այն ատեն շունչ սաստկայոյզ
Զը մարեր բոցէ տառերդ 'ի ծոցոյս : —
Որպէս ցօղ կաթեալ սրբախ 'ի սափոր՝
Ա.յդ անուն զովէ վիրացն իւր տոչոր : —
Ինք միայն թափէ ուտին վիշտերուս :

Ա.յդ անուն , ամուր սիւնակ իմ հոգւոյն ,
Ուր կապուին յիշատակաց շարք անհուն .
Ա.յդ անուն , անուշահոտ բուրանոց ,
Ուր ծըխէ մըշտավառ խունկն հաւատոց .
Ա.յդ անուն , յուսոյ խարխիս հաստատուն ,

Ուր միայն կը հանգչի սիրտս՝ անխախուտ .
Ա.յդ անուն , սիրոյ հեղեղ կիզանուտ ,
Որոյ ուղիք պիտի թափին յ'ամեն մարդ ,
Ա.յդ անուն մոռացութեանն 'ի թակարդ
Ոչ երբէք պիտի լինի կողոպուտ :

Գ.

Անուշիկ անձն որ կը կըրէ այդ անուն
Նախ սըրտիս մէջ շընչեց ըզ'շունչ գորովոյն ,
Շունչ որոյ տակ սիրտ կը բըղխէ բողբոջներ
Վեհ ըզգացմանց , որք մինչ երկինք կը թըռչին .
Սէր , ում ձեռաց մէջ կը թընդայ նախ սիրտ մեր ,
Ուր կենաց կ'առնու եռանդն անաջին :

Այդ անձն եղաւ որ ինձ ցուցուց 'ի սկըզբան
Յ'իս խոնարհեալ իմ հրրեչտակ պահապան
Ժողովելով թոթովախօս իմ աղօթք՝
Հեղուլ 'ի ծոց ամենատես իշակին ,
Որոյ գահուն 'ի տիեզերս հանգչին սաք ,
Որոյ աչք յաւերժութիւն չափեցին :

Նա խընդումիս կը տեսնըւի միշտ ուրախ ,
Զ'իս ցընծութեամբ կը լեցունէ իւր ծիծաղ .
Ի մանկութեանս՝ երբ արտասուաց մարգարիտ
Կու գար երեսն իմ թաթաւել ուղիսօրէն՝
Նա կը բանար իւր մատերովն իմ ժրպիտ ,
Որ ցօղից կը փայլփըլէր իսկ մէջէն :

Անձ որոյ սիրտ ունի պարզեւ փափկութեան .
Որոյ համար յ'երկնից 'ի մեզ վառուեցան
Գորովանաց քաղցրաշերմիկ հըրասներ .
Որոյ անուան է մեր հոգին սըրբավայր .
Անուն անմահ՝ թ' անմահութիւն շընչեց սէր ,
Զի ո՞վ այն սիրելագոյն քան ըզ'ՄԱՅՐ :

Թ. — ՍԷՐ Ի ՄԱՆԿՏԻՆ

Ձեզ համար սէրս , ո՛վ մանկըտիք ,
Իւր բաժակէն դուրս կը թափի .
Ո՛հ , թէ սըրտէս բըղխած ալիք
Ցօղեն ձեր գլուխ , կոկոն ծաղկի :

Թէ տակաւին չ'ուշիք ծիծաղ ,
Սյո ձեր նըշոյլ անմեղութեան ,
Ինձ դարձուցէք բիբ ձեր չըքնաղ .
Հոն նըկատեմ երկինք համայն :

Սյլ քեզ , մանկի՛կ , կրրկին գարնան
Արդէն շընչեց սիւզ կենսապեր .
Երկից նորա ծաղկէ մատեան
Թըզթատեցին քո մատիկներ :

Խընդա՛ ուրեմն , այդու զմայլիլ
Քաղցր ինձ վայելք մ'է երկնային .
Ի ձեր ծիծաղ սրխրատեսիլ
Աստուծոյ դէմքն անգամ ժըպտին :

Այն ձեր խընդում իւրաքանչիւր
Թեթեւցունէ մեզի համար
Երկնաւորին բարկութեան հուր ,
Ձ'որ վառեցին կիրք անհամար .

Սըլանալով յ'երկնից խորան
Ձընջէ պատժոց սեւ մատեանէն
Ահեղ էջեր , որ լեցուեցան
Արդարութեան ուղիղ գրիչէն :

Փարատելու ճակտից խաւար
Երկնից իջած աստղեր էք դուք .

Հըրեչտակաց անթեւ եղբայր ,
Դուք այլ նոցա պէս լուսաշուք .

Ձեր սիրտ՝ ամբիժ իրեւ թիւրեղ ,
Հոգի՛ թեթեւ զերդ հողմասուն
Երկինքն 'ի վեր բոց խընկազեղ
Ձ'ե՛ն մեր հողուց արբեցութիւն :

Ժ. — ԺՊԻՏ ԿՈՒՍԻՆ

La vierge au front si pur, au sourire si beau!

V. HUGO

Բան մը գըտիր որ քաղցրագին
Քան ըզ՛ժըպիտ ըլլայ կուսին :

Կընոջ ծիծաղն , այո՛ կընոջն երբ գեղանի՛
Ըսին թէ զուտ մանրանրկար մ'է երկինքի ,
Թէ հոն փոխէ այնու զմայլած ակամողիս ,
Թո՛ղ ուրեմն ի՛նչ ըլլայ ժըպիտ կուսերուն ,
Որք 'ի կոկոն որպէս հիրիկն 'ի Մայիս՝
Ունին հրապոյր չորս կողմն իւրեանց բերանոյն ,
Ձ'որ ոչ համբոյր թառամեցուց սաստկասէր ,
Հրապոյր անտես թափանցելու 'ի սիրտ մեր :

Կըրնա՞ս արդեօք , ո՛վ պատանի ,
Յեա տեսնելուդ ժըպտիլ-կուսի ,
Ձըրկել աչերդ իւր վըրայէն
Եւ չը հեծել սըրտիդ խորէն :

Ո՛հ ոչ , եզո՛ւկ . հոգիդ կամայրդ հակառակ
Կարծես ծոցէդ դուրս զեղուելով իրեւ կոհակ
Կ'երթայ նորին դիմաց վըրայ տարածուիլ ,
Ձ'որ կը սափպէ քաղցր ժըպիտ ծըփծըփիլ .

Ո՛չ . զի այնու երկնից անգամ զըւարթունք
 Դրբախառն վայր ըզմայլելով կը ծրտին ,
 Որպէս զիւրեանց տեանն ծիծաղ երկնային
 Թէ ինչպէս դէմք ծագեցունեն մահացուք .

Երբ իւր աչաց ազդու հրատներ ,
 Լուսաբորբոքք իբրեւ թէ շանդ ,
 Յայտեն մանկաոյն երեսն 'ի վեր ,
 Հոն՝ զերզ ծաղկունս շողն 'ի մարմանդ ,
 Կը բուսցունեն անոյշ ծիծաղ ,
 Որ ինչպէս ցուպ խռովախաղաղ
 Կը տարածուի յ'ալիս սըրտից
 Պատանկին արզ յուսայլից :

Ա՛հ , զի՛ գիւրին նոցա զիմաց հըպի ծիծաղ .
 Մըամբառուքէ գերծ գրտնըւող միտքը չըքնաղ
 Կենաց յաճախ ցընորական հողոց դէմ
 Կը նըմանի խաղաղաւէտ լճակին ,
 Զոր փոքր իսկ շունչք վէտ վէտ ընել կը բաւեն ,
 Բայց նոյն ժըպիտ նաեւ մեղի չ'է՞ անդին .
 Զ'է՞ շարժառիթն ըզգայու թեանց մեր հողուն ,
 Որոց մեր վիշտք ըզգեցուցին թըմբութին :

Դիւրազդեցիկդ ո՛վ պատանի ,
 Սիրտ քո խռովեալ կը տատանի ,
 Կարեկցութեան քաղցր ժըպիտ
 Պիտ՝ հանդարտէ վըրդով սըրտիդ .
 Խարո՞յկ 'ի քեզ վառն տըւփանք ,
 Զովացութիւն երկնացօղիկ
 Պիտի զեղուն քեզ գորովանք ,
 Զոր նախ յայտնէ ժըպիտ քաղցրիկ .
 Ամպատեսիլ այդ տըխրութիւն ,
 Որ կը ծածկէ երեսիդ գոյն ,
 Պիտի վերնայ 'ի քոյդ զիմաց

Օրիորդէ մ' առ քեզ ցայտած
 Ժըմիաներուն ճաճանչներէն :
 Անհուն ժըպիտն յոր կը վայլեն
 Թո՛ղ պաշտեն սիրաք երիտասարդ .
 Ժըպիտն է բոյր՝ թէ կոյան է վարդ :

ԺԱ. — ԱՐՏԱՍՈՒՔ ԿՆՈՋ

Hélas! les larmes d'une femme,
 Ces larmes où tout est amer,
 Ces larmes où tout est sublime,
 Viennent d'un plus profond abîme
 Que les gouttes d'eau de la mer!

V. HUGO

Այն ցողերուն հրեղէն կաթիլ ,
 Զոր կընոջ բիւք կու տան թափիլ՝
 Կը ըցունէ 'ի մեր սըրտին
 Ըզգացումներն այն ամենայն
 Որ իւր հողուն գորովելին
 Ըզգայութեանցն ընդունարան :

Մաքուրք իբր այն մարդարիտներ ,
 Որք ձրկնորսին զըւարթ գըստեր
 Թողլով մատամբն իւրեանց խեղին՝
 Լոյս կը սըփուն յ'այն պարանոց ,
 Զոր պահուճեալ տեանել կամին
 Տարփաւորին աչք սիրարոց ,

Կաթիլ կաթիլ կընոջն արտուք , —
 Անկեղծութեան երբ ըզգայունք
 Յորդեն այդ ցող վըշտակութեան , —
 Կ'արթընցունեն 'ի մեր հողիս
 Ըզգայութիւն մի ճընշական
 Որ կը թըրջէ ականողիս :

Խենդ չ'ե՞ն յաճախ արտառք մանկան ,
 Որք եւ ցաւիլ այո՛ կու տան՝
 Բայց լոկ տըխուր մի ծիծաղով ,
 Զ'որ արտասուացն ունայնութիւն , —
 Ճըրտացուցեալ ըզ'մեր գորով , —
 Ծագեցունէ մեր դէմքերուն :

Քիչ կը ցօղէ ցօղ պատանեաց .
 Սըրբել կ'ուզեն դեռ չ'արտասուած ,
 Զի լալն անձանց ամօթ սեպեն
 Եւ արտասուք թէ չը զըսպին՝
 Գէթ կաթկըթին խընայօրէն ,
 Որով անյոյզ թողուն հոգին :

Միայն տըրտունջք յաւերժական
 Երբեմն երբեմն հանել կու տան
 Ծերուն պաղած արտասուքներ .
 Սակայն տըրտունջ ծանր է մարդուն
 Գորովելու բընոյթը մեր
 Հազիւ բաւեն ցաւերն անհուն :

Բայց , ո՛հ , կընտջն արտասուքներ
 Ունին կընիք երկնանըւէր
 Մեր սըրտերուն յուզելու գութ .
 Հալեն ոգիս՝ հազիւ կաթին .
 Բազմաջ հոգւոց մէջ ունին մուտ ,
 Եւ արձագանդ յ'ամենեսին :

ԺԲ. — ՄՈՒՏՔ Յ'ԱՐԲՈՒՆՍ

Ma foi
 Sera ma compagne éternelle,
 Et me suivre dans le tombeau.

MALHERBE

Ա.

Երագապաց ժամանակ ,
 Թեւին ծայրովն , յաւերժութեանն 'ի տախտակ ,
 Անուանս առջիւ արձանագրեց թիւ քսան ,
 Գարուններուն իմ նըչան :
 Թէ անցեալին վըրայ նետեմ նայեցուած՝
 Տեսնեմ հանդարտ զ'այն թըռած :

Բայց անպտռնին , անդունդ խոր ,
 Ուր ճառագայթ չը թափանցեր լուսաւոր ,
 Ուր սըրագոյն աչնրն անգամ չ'են կըրնար
 Ունել փոքրիկ մի նըչմար ,
 Անկարելի է գուշակել ապապայն ,
 Ահեղ ըսփինքս անբերան :

Եղաւ անցեայն իմ խաղաղ
 Զ'որ օրինակ միակերպ դաշտ 'ի ծիծաղ ,
 Ուր պարել տալ մըտքէն չ'անցուց հիւսիսակ
 Իւր որդիքներն ըստահակ .
 Բայց նոյն անորոր յուսալ՝ են ցնորք անտեղիք ,
 Որ յ'իս չ'ունին ծընէիք :

Կարծես հիմկուց կը տեսնեմ ,
 Միջոցն որ դեռ կը մնայ կըտրել ինձ ընդդէմ ,
 Խըճաքարօք ցանուած՝ որով սայթաքի
 Երկնաթըռիչ մեր հոգի :
 Ինձ խըրախոյս թո՛ղ փայլակեն քո խիստ յօնք ,
 Սըրտապընդիչ ո՛վ կըրօնք :

Պիտ' աւլը ին այն ատեն ,
 Երկնաճեմիկ քայլափոխիս առջեւէն ,
 Բոլոր ճամբայն՝ վերնոյն դրախտին մինչ 'ի դուռ ,
 Հողոյս ճայնին՝ փութալուր .
 Քանզի հոգի , սրնեալ կրօնից թեւին տակ՝
 Երկնաւայել ազաւնեակ :

Բ.

Թէ եւ այս դին եւ այն դին
 Պիտի բացուին նոր Եղեմք ,
 Ուր գողտր Եւայք կը նստին ,
 Ձեռքերնին՝ միրգ , սէրն՝ 'ի դէմք .

Թէ 'ւ 'ի դովել ըզ'ծարաւ
 Ըզգայնատենչ վայելից՝
 Պիտի ցոլան քեզ կարգաւ
 Աւազաններ ցողալից .

Ձրւարճանաց աւազանք ,
 Որոյ աշխարհ ամեն օր
 Սաստիկացունէ հրապուրանք՝
 Լըրջազուսից 'ի յորդոր .

Ուր թէ մրդուիս՝ անցունել
 Հըրատոչոր քո փափագ՝
 Պիտի տեսնես առաւել
 Ձ'այն ընկըզմած 'ի կըրակ ,

Ուր հողոյդ թեւք լուսերփեան ,
 Ձ'որըս հաւատք կըրթէին ,
 Բըրնկեկով պիտ' ըլլան
 Այլ անթըռփչ գէպ յ'երկին .

Սակայն անտալ կըրծնից
 Ազատարար բարբառոյն՝
 Է կըրթընիլ յ'ուզեկից
 Վրասնգացմէ հզօրագոյն :

ԺԳ. — ԿԱՆԹԵՂՆ

Կ Ա Մ

ՍՆԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԴԿԱՆ

Ելանէ մարդ 'ի գործս իւր եւ 'ի վաստակս
 ձեռաց իւրոց մինչեւ յ'երեկոյ : — Սաղմ. ԺԳ.

Մարդկան ընութիւն , ամեն բանի ազահող ,
 Երկնից գանձուցն անգամ ուղեց լինել գող :
 Որ գերաբուն Լուսոյն աղօտ է պատկեր ,
 Որ ջինջ լուսոյդ մըթատեսիլ խուն ըստուեր ,
 Որ 'ի ծովուզ պայծառութեան չիթ պըղտոր ,
 Արեւն երբէք իւր ընթացքովն ամեն օր
 Կարող է եղաւ յագեցունել ըզ'մարդիկ
 Ի ծարաւէն՝ որով լուսոյ տեսչացիկ :

Իւր բազմաթիւ յիմարութեանց օգնական
 Ձը կըրնալով լապտերն ըլլալ գիշերուան ,
 Որոյ դողդոջ արծաթէ լոյսն է վառուած
 Միայն զի միշտ ներկայ լինի հրաշալեաց ,
 Ձ'որս երբ զարթնու երկնից միջոցք թաւալեն ,
 Մարդը , խառնուրդ շնչաւորացն համօրէն ,
 Սակայն եւ վեհ քան զ'ամենայն ըստեղծեալ
 Եւ Ստեղծողին շունչն 'ի հոգին իւր շնչեալ ,
 Արեգակէն կաթիլ մը լոյս առնելով
 Գիշերներուն 'ի ցերեկ օր տալ հողով՝
 Մինչեւ հիմայ տեսեալ ինքզինքն ապիկար ,
 Կերպաւորեց արեւուն լոյսն 'ի զամբար :

Անեղն Աստուած , աղբիւր լուսոյն եղական ,
 Գոյացուցեալ տիեզերացն ովկիան՝
 Սըփռեց ափովն արեգականց աւազ ցիր ,
 Որոց մէկուն հըպատակեց այս երկիր ,
 Յ'անհունութեան փոքրիկ հիւլէ մի չընչին ,
 Զ'որ էն պատուեց ներկայութեամբ սրտկերին ,
 Որ մոռնալով իւր նախատիպ շատ անգամ ,
 Սըրտերնէն դուրս , ուր չը ծաղկիր անթարչամ
 Հաւատոյ ծառ զ'որ տածէին մեր նախնիք ,
 Կը փընտրուեն ճըշմարտութիւնը մարդիկ ,
 Զ'որ պէտք էին ըզգալ առանց խուզարկմանց
 Իւրեանց սըրտին վըրկայել խորքն երկիւզած :

Այս անօրէն հետազօտմանց պատճառաւ
 Տեւողութիւն աւուրց թըւի՞ քեզ ամբաւ ,
 Որ երկայնել զ'այնս 'ի գիշեր կը ջանաս ,
 Եւ խորհըրդոց լինել , ո'վ մարդ , մըտահաս :

Հոս՝ գիտակին մէջէն 'ի վեր երկնապիշ ,
 Կը զըննէ մէկն աստղներուն խուճմն աննիշ՝
 Նոցա գաղտնի կարգաց վըրայ զընելու
 Իւր օրինաց յիմարութիւն ծաղրածու :

Բայց ո'վ ըզ'նա կընքեց հովիւ աստղերուն ,
 Ո'վ փարախել կըրնաց խոյերդ հըրարուն .
 Աչքիդ տեսածն հասկընալու ի՞նչ փոյթ քեզ .
 Անաս՝ սըրտիդ վըրկայութեան որ տեսնես
 Թէ նիւթականն հարկ չ'է քըննել տիեզեր
 Ժառանգելու աննիւթ ըՍտոյգն անգիշեր :
 Ուզէ՛ նայինք , ի՞նչ ընելու ես կարող ,
 Կըրնա՞ս թըւել այն փոշիներ լուսաշող ,
 Կամ գողնալ իւղն այն կանթեղաց որք ճօճին
 Օրհնելու զ'Այն՝ որոյ մէկ խօսք վառեցին .
 Դու տաճարիս գըմբեթին տակ գըրուած ես

Ըզբաղելու յ'օրհներգութիւն սիրակէզ .
 Քեզ ի՞նչ օգուտ եթէ գուսանն յ'իւր քընար
 Յ'այգն այլ ըզ'Տէր երգել խընդրէ անդադար .
 Բա՛ւ է ցերեկ . աղօթից մէջ թո՛ղ պառկի
 Եւ օրհնութիւն առ էն տըւած կը լինի :

Ի՞նչ , խափանե՞լ գիշերաց օուրբ լըռութիւն ,
 Վասնել բնութեան պարգեւը մեծ , անոյշ քուն ,
 Եւ զըրկըւիլ 'ի ջերմ սիրոյն մանաւանդ
 Զ'որ մեզ պիտի ցուցունէ հարսն յորգեւանդ ,
 Երբ սընտի թողեալ ըստուերը փառաց ,
 Զ'որ կը խընդրենք նոյն 'ի գիշեր մըթագգեաց ,
 Մեզմով լընտնք կարօտ թեւերն իւր փափկիկ ,
 Փայփայանացն ըլլանք առիթ երջանիկ ,
 Եւ չը ցանկանք հետազօտել ամեն բան .
 Անհունութիւն երկնից , խորհուրդք բընութեան ,
 Համբանք աստեղց , եւ անդընդոց խորութիւն ,
 Եւ քարայրից գաղտնի խորչեր ներքսագոյն
 Որոց պատկեր՝ թէ եւ թաղուած 'ի խաւար՝
 Ի յայտ բերէ արուեստական լուսոյ նկար :
 Այս ամեն բան ինչո՞ւ համար կ'ընէ մարդ .
 Որպէս զի իւր զըլուխն ըլլայ փառագարդ :
 Եւ երբ նորա կը հարցունես թէ ինչո՞ւ
 Կը ստիպէ անձն ըստուերիդ զո՞ն ըլլալու .
 «Արչալուսէ միւս արչալոյս , կ'ըսէ քեզ ,
 Յափըշտակել կու տամ փառաց զափնիէս
 Սիրոյն՝ քանի մը տերեւոց հատիկներ ,
 Զ'որքս թէ նա երբէք գրաւել չը կամէր՝
 Արդ իմ զըլուխ կ'ըլլար փառքով ծանրացած .
 Բայց ըսե՛լ ինձ թէ գորովոյն զըզուանաց
 Բոլոր կենացքս նըւիրեմ ես չըրջան ,
 Թէ սարդենիքս յանձնեմ նորա ջերմութեան՝
 Որ խամբելով գըլխոյս վըրայ թառամի՛ն . . .

— Բայց ո՞վ արդեօք սերմանեց այդ սարդենին ,
 Որոյ համար ամեն հանգիստ կը զոնեա .
 Միթէ ո՞չ մարդ եւ աշխարհիս 'ի պարտէզ .
 Վաղաթարչամ չ'ե՞ն մարդկութեան ըրածներ .
 Ի՞նչ կը քաղէս ագահարար այդ նըւէր ,
 Զ'որ շունչ դարուց սահաւ սահաւ խամրելով՝
 Յ'ոջընչութեան պիտի նեաէ անհուն ծով : »

Փառախընդիրքն համողութեամբ կը տեսնեն
 Այս խօսքերուս ճշմարտութիւն լուսեղէն ,
 Սակայն մօրուաց տակ բերելով մի ժրպիտ՝
 Փընտուել կ'երթան փառայն ըստուեր ակնախափա :

Ժ Դ. — Ի ԴՍՏՐԻԿՆ

Les enfants nous purifient an contact
 de leur innocence.

R. DE NAVREY

Ա.

Գեղեցկուղէշ բոյս աննրման ,
 Զ'որ ամուլից սէր կաթողին
 Ի զըրախտէն եղեմական
 Իջուց յ'երկիր այս փրշածին՝
 Քաղցրախորժակ
 Հովանուոյց տակ
 Վայելելու ջերմութիւնն
 Իւրեանց փարմանցն արգասաբեր ,
 Որոց պըտուղ նախանրէր՝
 Եզար , զըստրիկ սիրասուն :

Սէր՝ զ'որ զըրդէ՛ փայլ գեղանեաց , —
 Որոցմով մայրդ է զարդարուած , —
 Գալ բախկեց ըզ'քեզ երկիր՝
 Կերպարանօքդ ուրախալիր

Ըլլալ արեւ

Ճակախց վերեւ ,

Գիտե՞ս արդեօք ի՞նչ է սէր ,

Սէր՝ որ ըմպեալ երեսաց գոյն

Խիստ բոբոքովն իւր բարկ բոցոյն՝

Հագուեցունէ մահուան ըստուեր :

Սակայն ինչո՞ւ այս հարցմունքով ,

Բոցակերպիկ իբր այն մետաղ

Որ դեռ հազիւ կը թողու զ'քով ,

Խամբեցունել ծառը չըքնաղ

Կեանքիդ սիրուն

Կոկոններուն ,

Մինչդեռ 'ի քո զով տեսիլ՝

Այդ ըզգացմունք հըրոյ պէս տաք՝

Կը սկսի հողույս մէջ փոփոխել

Ի ջերմութիւն անուշակ :

Գեղեցիկ սեռդ ակնախըտիդ ,

Որոյ աչաց ազգու չսղէջ

Բացեալ ճամբայ բոցաշաւիդ

Սիրաբորւոք սրբանրնուս մէջ ,

Նոցա բոցոյն

Շընչէ աւին ,

Ինչո՞ւ համար քո երես

Ազգեցութեամբդ այդ սրտակեզ

Զը փայլփըլիր ինձ յանդիման

Դրրդել սիրոյս վատարան :

Ո՛հ զի գիտեմ՝ յետ իջնելուդ

Ի փրշատան դառն աշխարհիս

Հընդիցս հազիւ ծաղկունք բուսոյց՝
 Բուրեցուցին ծրխանելիս ,
 Մինչդեռ իմոյ
 Ծառ կենցաղոյ
 Պրճնեալ, չորիցս առաւել ,
 Կոկոններով՝ զ'որս արաստուք
 Դեղնեցուցեալ հրեղէն չրթիւք
 Տըւին շուտով թօթափել :

Բ.

Ո՛վ արտասուք կարօտանաց ,
 Ո՛ր ցաւոց դառնութիւն
 Ձեր այդ թիւնէն մահաբեր թիւն
 Սըրտից մէջ է թափած :

Քեզ երանի՛ որ քո մայրիկ
 Լոկ ցօղով խընդութեան
 Կ'անձրեւէ միշտ քաղցրածորան
 Հասակիդ նուրբ ծաղիկ :

Թատամելով կը չորանան
 Իմ աւուրց կոկոններ ,
 Զի նոցա մօր մ'ուրախութեան
 Կը պակսին անձրեւներ :

Ո՛հ , քեռ ունիմ մայր անուշակ ,
 Ինձ պարգեւ աննըման ,
 Բայց արտասուացն իւրոց վրտակք
 Եղճակ , ի՛նչ կը թանան :

Ինձմէն հեռու , վա՛հ , շատ հեռու
 Կ'ողողէ՞րեաին չոր՝
 Թէ չ'է ցամքած մինչեւ այսօր
 Իւր աղբիւր ցօղելու :

Գ.

Ո՛հ , անտարակոյս նորա զուրկ աչեր
 Իւր սրբտին ցաւոց չ'են հատուցաներ
 Իւրեանց անօգուտ հարին արտասուաց՝
 Ողբալու համար յուշիկս անմտաց .
 Արտասուք վրչտաց շուտ կը ցամաքին .
 Ուրախութենէ թափուած կաթիլներ
 Վասըն մարդկեղէն կենաց բաժակին
 Կն քաղցրածաւալ ցօղ երկնանըւէր :
 Իսկ յորժամ արտօսը հեղու դառնութիւն
 Նըման է յ'երկնից թափող ծրծուճիւն
 Որ երբեմն ըրու քաղաքներ աճիւն .
 Կ'այրէ կը մըրկէ հողի եւ մարմին ,
 Չ'ունի յորդութիւն զ'որ կը վայելէ
 Արտասուքն իջեալ ուրախութենէ .
 Հազիւ հազ յիթեր թափիլ ըսկըսին՝
 Կը ցամքեցունեն մարմնքք մեր սըրտին :

Դ.

Մորմոքք եւ ցա՛ւ , ի՛նչ կ'ըմբընես
 Այս սըրտախոց բառերէս ,
 Դու որ միայն ծիծաղելու
 Երեւեցար 'ի յ'երկիր :
 Բայց ի՛նչ նըշոյլ հաճոյքներու
 Յայտէ ծիծաղդ համառփիւ :

Մատախապատ ճակտից խորչոմք ,
 Յ'որոց խորչի զըւարթութիւն ,
 Ինչպէս լերանց արխուր խոխոմք
 Կը փակցունեն ուրախ թըռչուն ,
 Նոյն եւ հողւոյս դառըն մորմոք ,

Որոյ ազգել չ'էր կըրցած
 Ի ծիծաղկոտ գեղանկայ
 Ուրախութիւն ոչ մի ոք,
 Դու . ո՛վ զբարիկ վարդափրթիթ,
 Հոգւոյդ լուսովն ականակիտ
 Վայրիկ մի գէթ փարասեցիր
 Դէմքիս մըռայլ ծանրակիր :

Բայց երբ կտթիլ երջանկութեան
 Մութ սըրտիս մէջ թափէիր,
 Ինչո՞ւ համար դու 'ի լրման
 Ինձ չ'երեւցար խընդալիր :

Ըսէ՛ ինչո՞ւ քո մէկ ծիծաղ,
 Սիրուն գէմքիդ զարդ չըքնաղ,
 Քեզմէ բըզլած իմ վայելից
 Չը թըւեցաւ խընդակից :

Ո՛հ, վարդագեղ զի քո ժըպիտ
 Կը պահէիր լսկ մայրիկիդ .
 Խորհրդաւոր քո կերպարան
 Կը պարզըւէր իրմով միայն .
 Քեզմով ծաղկած իմ ժըպիտներ
 Չ'եղան կարող քո պատկեր
 Ծաղկեցունել ծիծաղով,
 Որ իմ կաթիլ խընդութեան
 Պիտի փոխէր յընդարձակ ծով,
 Եւ աւելի տեւողական
 Պիտի լինէր այդ նըւէրով
 Երջանկութիւնս վայրկենուան :

Բայց չ'եմ գիտեր ի՞նչ զօրաւոր
 Յանկուցանէր զիս հրապօյր .
 Է՞ր քո գիմաց քաղցըր չընոր՝
 Կամ թէ իւր գոյն լուսաթոյր :

Սրբակեալ մատամբն Արչալուսոյն .
 Բայց այնչափ սուրբ եւ խաղաղ
 Չ'ունի հրապօյր գեղեցիութիւն .
 Կը վըրդովն գէմք չըյհաղ :

Ի՞նչ էր գիւթանքդ այդ երկնային
 Որ գեղանկայ հովանւոյն տակ
 Պահուրտելով զերթ մանուշակ,
 Ծաւալէր իւրն ազգեցութիւն
 Մըրրրկածուփ սըրտիս վըրայ,
 Եւ փոխանակ զի քո գեղ
 Տատանելու իմ ուղեղ՝
 Կու տար հոգւոյս եւ նորա
 Բոլոր հաճոյքը՝ զ'որ կը զգանք
 Ի տեսիլ վե՛հ գեղեցիութեան՝
 Թող չը տալով որ հառաչանք
 Սըրտիս խորէն սըլանան :

Այլ ուրիշ ի՞նչ լինել կըրնան
 Անդորրաւէտ այդ գիւթանք,
 Բայց եթէ սուրբ անմեղութեան
 Մեզ ցանկալի հրապուրանք,
 Որք քօղի տակ թէ եւ ծածկին
 Սակայն իւրեանց զօրութիւն
 Սըփար ելով իրբև շողին
 Կը տաքցունէ մեր հային :

Բայց յորժամ, վա՛խ, թէ պատառի
 Շարդ աշխարհի սուր փուչերէն,
 Յայնժամ գիւթանքդ այդ պաշտելի
 Աղջըկանց սիրտ կը լըքաննն,
 Կւ հոն ուրիշ բան չ'են թողուր
 Բայց սըրտածուփ հըրապօյր,
 Որոյ թէ մարդ ըլլայ զո՞՛հ
 Կը փոփոխին 'ի գառն ո՛հ

Ուրախութեան սրբախն մըրմունչք :
 Ձրւարթութիւն կը խուսափէ
 Յուսահատած իւր ճակատէ ,
 Ուր տիրեն ամպք մըրրկաշունչք :

Այս շնորհդ այդ երկնային ,
 Անմեղութիւնդ այդ անգին ,
 Կը հանդարտէր խորերն հոգւոյս ,
 Եւ ինձ կու տար ըզձանալ
 Համբոյր յեկեա յո լուսափայլ ,
 Ի նըշանակ գորովոյս ,
 Դըրոշմել այն տեղ՝ ուր քս մայր
 Համբուրելով կը խընդար :

Եւ այսու զէթ փոքր ինչ վայրիկ
 Երջանկութիւն ըմպել քեզմով ,
 Որ երկու ժամ առ յո մայրիկ
 Դէմքիդ վըրայ բուսցունելով
 Երկնաբողբոջ ժըմնաց ծաղիկ՝
 Ձը զըլացար վըրայէս՝
 Աչքիդ փայլակ սիրակէզ
 Որ թըմիտցուց իմ՝ վիշտեր ,
 Որոյ արդ , ս՛հ , ՚ի գովութիւն
 Ինձ արտասուաց մընան գետեր ,
 Որք եւ ՚տի լան քո յիշատակ ,
 Ձի գու թըսար , ս՛վ հրեշտակ :

ԺԵ. — ԵՐՐԵԱԿՆ ՈՂԲԱԼԻ

Senza pane e senza tetto
 Seguio errando il mio destin
 La poveretta, ballata di M. G.

Ծերունի կոյր, և առաջնորդ իւր քայլից,
 Դեռ ահասակ, աղերսագէտ՝, մաղերն ՚ի հով կին բուրկ,
 Որդ պատառ պատառ եղս ծ քուրջին ՚ի ծոց մի մանկիկ
 Կրնէ գըլըւին՝ հովէն, ցուրտէն սարսույլից՝

Կոյն, ա՛յլ վըշտաց խրատութենէ զգայազերկ,
 Յուցանէ դէմք եթէ մաշած գէթ խաղաղ .
 Տըղեկն այլ գոհ՝ զի կաթնատուն մօրն ՚ի գերկ,
 Նա՛ միայն, կրնն՝ ըզգայ վիճակն իւր աւաղ :

Ո՛վ եղկեյի, ահա կ'անցնի քովիկէն
 Նոշուլագեղ ուրախ զըւարթ մի տիկին,
 Թեւն անցուցած ամուսնոյն թեւ՝ կը վայլեն
 Երկու զու՛աց կայտիւն ու խինդն . . . ու կ'անցնին :

Մեջոց անդամ՝ չունեցաւ խեղճ մաւրացիկն
 Յորդորելու նոցա սըրտին գըթ ութիւն,
 Ու երկարեց ձեռքն առ պարտն մի կոկիկ,
 Որ յոյս նորա փըշրեց անգութն սպարգիւն :

Այսպէս ահա չըւսուականդ այդ երբեակ,
 Կեանք վըշտացած, կեանք վըշտացող, վըշտանալէք և կենցաղ
 Տանին քաշն լեղի և փուշ եւրեանց օրերն ս'ւշ կամ վաղ
 Ի փոս՝ մինչ ուր միշտ ՈՂԵՆ է շատ, գութն ալ փակ :

ԺԶ. — Փ Ա Ռ Ք

Ունայնութիւն ունայնութեանց՝ ամենայն
ինչ ընդունայն է: — ՍՈՂՈՍՈՆ, Ժողովարդ:

Փա՛ռք, — ծուխ սլացիկ, զ'որ կը պաշտէ նանրութիւն
Ծոխ՝ որ երկինքն ամբասնալով միշտ 'ի վեր՝
Ջեռացմէ բարձր 'ի մեր կենաց փայլփրփրէն
Կը ստորարկէ արխրատեսիլ իւր ըստուեր:

Կո՛ւք, որոյ ծուխը ունայնութիւն կը ծրուէ:
Բիւրեղ, ուր միտք կարծէ գիտել մարդկային
Լի գոհութեան ըստոյգ պատկերն ոսկիէ,
Բայց, ո՛վ պատրանք, անդ նոր իզձեր կ'երեւին:

Սառ, որ հայկն ժամանակին հուր ժանիք:
Թեթեւաթօնի թըռչուն՝ որ յ'իւրն 'ի սրլաց
Կը զօշոտէ իւր ետեւէն ըզ'մարդիկ,
Խելագարեալք նորա փետրովք լուսազգեաց:

Բեւեռոյ աստղ, ուր այնչափ սիրտք հակեցան.
Լուսին, արեւ, դէպ ուր ալիք մարդկային
Վերացնելով իւրեանց խաղացքն ընդունայն՝
Յատակնուն մէջ ամփոփուեցան վերըստին:

Ակնասրտիլ լայնածաւալ ծիրանի,
Ուստից ձեռքն ուզեց կըրտել այնքան մարդ
Անձին համար մի պատմուճան գեղանի,
Նոյն բողբոջի իսկ պըլըլիլ բարդ 'ի բարդ:

Փա՛ռք, որոյ ձեռք առ մեզ զարմանք կը ցանեն.
Հունտ անարմատ՝ որ դէպ 'ի վիճ մոռացման
Յառաջէ միշտ վարեալ դարուց շքնչմանէն,
Աւրով մըրբիկ՝ յ'անմեռնելիս մահացան:

Երբ նոր ծնանի՝ փառքն է հեղեղ շառաչող.
Սակայն կարծես թէ ժամանակ երբ անցնի՝
Կը նըւազի իւրաքանչիւր քայլափոխ
Նորա շքոխնդ մինչ 'ի լուսթիւն դամբանի:

Ժայռ անկործան, ուր փրփրասիրա Նախանձուն
Կը զարնրի ին 'ի զուր ալիք բարկացայտ.
Ծուփք օգտաւէտք, զի թէ անդորր ըզգենուն
Ինք մոռացման կ'ըլլայ մամուլ շքոջապատ:

Հոս փա՛ռք, — փայլուն՝ այլ զիւրարեկ ապակի.
Փայլատական ճայթմունք . . . յետոյ՝ լուսթիւն.
Հոն՝ Աստուծոյ ձեռայն անեղծ մատանի,
Աստեղազարդ պըսակ 'ի գլուխ Բարձրեղոյն:

ԺԷ. — Մ Ա Ն Ո Ւ Կ Ն

Oh! le lis est moins pur qu'un bel enfant eandide!
Mme ANAÏS SÉGALAS

Շուշանատիւն անմեղութեան
Ո՛ւր յըստակ փայլն է նըկարուած՝
Բայց թէ յ'ամբիծ երես մանկան,
Ուր շքոթի խընդունն ու լաց:

Եթէ սրտից պայծառութիւն
է աղամանդ սիրատենչիկ,
Եթէ հողից գեռ գորովոյն
Կըրնայ բերկրել հրապոյր քաղցրիկ:

Սիրէ, մանուկն. ինքն է պատկեր
Ոսկեղինիկն ամբըծութեան:

Բողոք սրտին՝ հրճուանք ու սէր ,
Զորս ոչ խամբէ արտօսը անգամ :

Ի պարունակ գորովանայ ,
Զոր ձեւացուց մայրն իւր չորս զին ,
Ինքն ըլլալով միշտ բոլորուած՝
Լոկ սէր կ'առնու՝ սքնունդ սրտին :

Գորովահիւան այն հովանի ,
Որ տարածէ մանկան վըրայ
Սիրագողգոջ սիրտ մայրենի ,
Սորչակաց զէմ կ'արձանանայ :

Ո՛հ, չը թռամիր նորա սրտին
Փափուկ փրնջիկն անմեղութեան՝
Բայց պատուելով իւր հովանին
Երբ մասնէ զ'ինքն հովանոց շքնման :

* * *

Ո՛վ մանկրտիք , աղօթեցէք
Որ հասակնուդ ծաղկանն ատեն
Զը վերցրէի բընաւ կրքէք
Քաղցր հովանիդ ձեր վըրայէն :

ԺԸ. — Հ Ա Մ Բ Ո Յ Ր

Համբոյք , սափուր սրբանըւէր ,
Ուր խառնըւին զոյգ հողիներ :

Գորովոյ կապ յաւիտենից՝
Թէ տան շրթունք համոզակից .

Սիրոյն հրճաւ փափաքանայ՝
Մեր սիրան աւրող բոց բորբոքուած :

Բաղձեալ աղբիւր ուր կարծէ սէր
Թէ զովանան իւր շրթունքներ :

Յետին գազաթ գորովանայ ,
Որ սիրող սիրաք զբաշին միմեանց :

Ո՛հ , ե՛րբ 'ի քո սուրբ քաղցրութեան
Հոգոյս թեւեր պիտի լողան :

ԺԹ. — ՅՕՂՆ 'Ի ԲԱԺԱԿ ԾԱՂԿԻՆ

Garde-toi de nourrir un dangereux espoir.
GRESSET.

Երկինքն առաւօտ
Թափեն մարդարիտ ,
Ձի բոյր քաղցրահոտ
Կազմես 'ի ծոցիդ :

Տեսաւ Արշալոյս ,
Ժըպիտն 'ի դէմքին ,
Թէ սէր՝ խըրախոյս
Կու տայ քո ջանքին :

Հովիկ սիրաբոյ
Դրոշմնց առ խնդին
Ի քոյդ պարանոց
Համբոյր սիրային :

Հոգիդ կը բաղձար
Զօնել 'ի սրբտանց
Առ քոյդ բարերար
Ծոցիդ անոյշ դանձ .

Այլ դառն արտասուք
Ի փայլ թերթերուդ
Գըրեն հոգւոյդ սուգ .
Եղար կողոպուտ .

Թիթեռ թըրթըռուն
Թեթեւ թեւերով
Այգէն իրիկուն
Բուրմանցդ 'ի ժողով :

Այսպէս 'ի հոգիս ,
Յօղի'կ չընորհաց ,
Առատ կը թափիս՝
Բուրել առ Աստուած :

Սակայն առջեւնէս
Կ'անցնին գեղանիք ,
Թեթեւ ժըմտերես՝
Սիրուն թիթեռնիկք .

Մենք խեղճ պատանեակք
Կարծենք թէ հոցա
Ժըպիտ անուշակ
Սիրոյ շող մ'ըլլայ .

Թէ մեր հեծութեանց
Լինի արձագանդ
Ծիծաղ՝ զ'որ իւրեանց
Փըթթեն կերպարանք :

Աւա՛ղ , այդ խընդում
Հրաւէր է չնորհաց ,
Որ չուրջ գըլուխնուն
Խայտան թեւաբաց .

Ժըպիտք նազունսն
 Նոր գեղ ծընանին,
 Որոյ շողշողին
 Ափշէ մեր հողին :

Գորով մեր թըռչի
 Թառիլ իւր վըրայ .
 Նա մեր առաջի
 Լոկ վե՛ն երեւայ :

Այլ երբ սըլացեալ
 Խուսէ գեղունին,
 Ի մեր կենաց փայլ,
 Սըփռէ ամպ մըթին :

Հառաչք՝ որ ելնեն
 Մեզի չ'ըլալիք
 Գեղոյն ետեւէն
 Են խփք զըժպընիք :

Ի. — Ո՛Ղ

One rose, a rose that gladden'd earth and sky,
 One rose, my rose, that sweeten'd all mine air.

TENNYSON

Ո՛հ, ես հիմա կը վայելեմ
 Բուրմունք ծաղիկանքս դաշտաճեմ,
 Որ ծաւալէ օդերուն ծոց
 Իւր բաժակին գանձն անուշիկ :
 Բաժակ փափուկ եւ գեղեցիկ,
 Բարձեալ 'ի բուն առանց փըշոց,
 Ո՛ւր էր թէ այն որ ինձ համար
 Պիտի ծորէ սըրտին նեկտար,
 Որոյ բուրմունք անուշահոտ
 Պիտի խլնիկն իմ շընչած օդ,
 Հողունիլ ըլլար քեզի նըման
 Գողտրիկ բաժակ անմեղութեան,
 Առանց սըրտին չորս կողմերուն
 Ունենալու փուշեր զըժնիկ,
 Որ ըզհողի խեղճ սիրելուն
 Պատառոտեն բըզիկ բըզիկ :

ԻԱ. — ՀՐԱՊՈՅՐ ՓԱՌԱՅ ԵՒ ՍԻՐՈՅ

Ils regardent le ciel, secours des malheureux.

LOUIS RACINE

Հոն կը շողայ, 'ի հորիզոնն անորիչ,
Լուսաւոր կէտ մի գողգոջուն, զ'որ հողւոյս
Ունայնութիւն կը ցուցանէ մասնանիչ
Արդէն շացուց զիս : Իւր հրապոյցն է անխոյս :

Վա՛յ ինձ, թըշուա՛ռ. չ'է՞ր բաւեր հուրն որ բամբիչ
Ի զիւրարծարծ վառեց 'ի հնոցն իմ ծոցոյս : —
Աչացս առջեւ, սիրոյ բոցովն ակնապիչ,
Ձի՞ փայլիս, փա՛ռք : Երբ հանգըստեան արշալոյս :

Ե՞րբ, ս'վ անմի՛ա . վերցո՛ւր գըլուխդ 'ի յ'երկին .
Չ'ե՞ս նըշմարկը, քան ըզ'կապոյտն անդրագոյն :
Լոյս մի Լուսոյ՝ ուստից արեւք կը զեղնին :

Պիտի զովէ Սիրոյ Աղբիւրդ յորդընթաց
Ըզ'քեզ սիրոյ ծարաւէն : Փա՛ռք՝ քեզ արժգոյն
Պիտ՝ երեւին հանդէպ Արփուոյն այն փառաց :

ԻԲ. — Յ'ԱՆՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԵՂԱԴՐՈՒԱԾ
ՏԱՐՓԱԾՈՒՆ

... en frappant ce qu'on aime,
L'amour est plus cruel que la haine elle-même.

VOLTAIRE, Zaire.

« Ի՞նչպէս ձուլեց հընոց սըրտիդ
Ինձ այդ տէգ մահառիթ
Մի՞թէ լեզի կը մըթեբիրն
Ըզ'մեզ սիրող սըրտին համար .
Ի՞նչ քաղցրութիւն եթէ նեկտար
Ծաղիկներուն քաղենք ծոցէն
Ի նըւէր սիրելւոյն :

Բայց դու դուգէ չը գիտնալով
Կը թիւնես իմ գորով .
Ի՞նչպէս յ'այրող սըրտիս հընոց
Նըշմարեցիր սառնամանիս .
Բեզմով վառուած բուր հողիս
Չը՞ բորբոքիր սիրոյդ 'ի բոց,
Իւր միակ ջերմութիւն :

Չը՞ բացուեցա՛ւ սըրտիս բաժակ
Սու սիրոյն օշարակ,
Չ'որ բընութիւն ծածկահրապոյր
Ի պատանեաց կը զեղու ծոց .
Սէր . հուր 'ի սիրտս աստուածարոց,
Չ'որ կ'արծարծէ շունչ քաղցրաբոյր
Նորափթիթ քսան ամաց .

Աէր , ուր տարի իւրաքանչիւր
 Կը թափէ նոր աղբիւր .
 Սիրան՝ աւազան գորովանաց ,
 Որ թէ լեցուիլ գամ մի սկըսի՝
 Զեղուլ կ'ուզէ յ'այլոց հոգի
 Իւր ալեացմէն յորդախաղաց
 Գէթ քանի մի կաթիլ .

«Աէր , պատանեաց քայլերուն տակ
 Ինքնածին աղբերակ ,
 Որոյ լըւեալ քաղցրիկ կարկաջ՝
 Կը զմայլի ունկն երիտասարդ :
 Մեղուին հրաւէր՝ մեղրաբուզիս վարդ ,
 Սըրտիս հրապոյր՝ սիրոյդ առաջ ,
 Մըչտամըռունջն հոգւոյս համար ,
 Որ կը պաշտէ սիրապատար՝
 Իբր արծազանգ յա իտենին ,
 Զ'որ հոգւոյդ ձիրք կողոպտեցին :

« Դեռ նոր հանգիստ առնուլ ցաւոց
 Եւ ըլլա՛լ սըրտախոց :
 Իւր բաղձանաց տեսնել հրեշտակ
 Որ ցուրտ ժըպտովն օրհասարեր
 Կը դարձունէ երեսն ու սէր :
 Ծածուկ յ'աչացն անտարբերից ,
 Ուր ծագէ ծաղր անկարեկից ,
 Ի գոգ ձեռաց ժողվել արսասուք ,
 Որ դէմքս 'ի վայր աղբերակունք :

« Վա՛հ , դու ի՞նչպէս խորտակեցիր
 Սիրա՛ն սիրովդ 'ի թըրթիւ ,
 Սիրա՛ն ուր չընչէ անկեղծութիւն
 Մըրմընջելով . « Յը՛յաւիտեա՛ն . »

Ուր սիրալիր օրհներգութեան
 Հընչէ քընար քաղցրահընչլւն .
 Ուր բորբոքի անչէջ կըրակ ,
 Վառեալ սիրոյն աչացրդ տակ ,
 Եւ ցըրտութեա՛ն 'ի քեզ կարծիք
 Ծընա՞ւ , ո՛վ սիրտ ազամանդիկ : »

Ի Գ . — Վ Ա Ր Դ

Այլ կր բօթափի՞ն անա բերբրդ քո վափկիկիք,
 Այդպէս եւ իմ խամբեսցի սիրս սիրաբոյր . . .
 ՏԻԳՐԱՆ Ս. ՍԷՔԵԱՆ

Nous voulons des épouses qui partagent nos dangers dans
 cette vie, et que nous puissions retrouver au ciel après no-
 tre mort.

CHATEAUBRIAND, les Martyrs

Ո՛հ ի՞նչ աղւոր կուրծքդ ես բացեր .
 Այսպէս նաեւ դեռածաղիկ //
 Կը բացուի կոյսն երբ չընչէ սէր
 Իւր քաղցրը չունչ բոցակերպիկ :

Ո՛հ , յիրաւի շատ վառվըռուն
 Աչացս առջեւ կը կարմըրիս .
 Այլ դու գիտե՛ս , ծաղիկ սիրուն ,
 Թէ ինչ բախտի ճակատագրիս ,

Երբ այցելէ բուրաստանին ,
 Սիրախայծ կոյսն յ'առաւօտուն՝
 Զարդախընդիր մատունք նորին
 Քեզ ճիւղէդ որբ պիտի թողուն :

Թէեւ ճիւնէ կուրձքին վրայ
Քո փայլ եւ բոյր պիտ' ունենան
Հըրապուրանք մի գերակայ ,
Որոյ պատճառ դու՛ չ'ես միայն ,

Սակայն , եղո՛ւկ , բորբոքի ծոցին
Առ քեզ շուտով թառամութեան
Ճառագայթներ պիտի լինին ,
Եւ քո թերթերդ հողմածածան :

Քեզ ցօղեցի ջուր դովարեր ,
Դու այլ չընորձքդ ինձ ըզգեցուր .
Քեզ կը հիւսեմ հովանիներ՝
Թէ որ ինձ տաս նաեւ քո բոյր :

Այն ատեն ես , ո՛վ իմ բախտիս ,
Հըրապուրիմ պիտի վըրայս
Իւր գեղեցիկ ականոզիս ,
Ինձ կեանք բերողն եւ քեզ՝ օրհաս ,

Այն ծոցն ուր դու կը թօչնէիր՝
Կենդանութիւն ինձ պիտի տայ :
Սիրավառ սիրտն այն բոցալիր
Պիտի վառէ կենացքս ջա՛ն :

Եւ երբ խամրինք 'ի միտսին՝
Ձէ մըշտընջեան թառամութիւն .
Հողիք մեր Հոն պիտի ծաղկին
Միակ շունչովն ամբաւ Սիրոյն :

Ի Դ. — Շ ՈՒ Շ Ա Ն

Մաքրափայլ ծաղիկ .
Կուսութեան նըշան ,
Դեզ չընաշխարհիկ
Ի ձերմակ
Քո բաժակ
Փայլի , ո՛վ շուշան :

Թո՛ղ իբր օրինակ
Դըստերք պատանեակք
Ըզ՝քեզ մաքրութեան ,
Ո՛վ շուշան
Զիւնանըման ,
Տեսնեն յանդիման :

Եւ դու սրբափայլ
Մայր աստուածընկալ ,
Ամբիժ հասակին
Օգնական
Եւ պաշտպան
Եղիր քաղցրագին :

Մաքուր է շուշան
Իբրեւ իւր գեղին
Ծիւերն 'ի ծոցին՝
Մինչդեռ այն
Անծածան
Է հողմոց չընչման :

Ամբիծ է մանուկ
 Իբրև ըզգացմունք
 Իւր սրբտին փափուկ՝
 Մինչև փիծ
 Շունչ կըրից
 Չըզընէ իւր բիծ :

Այս շունչ աւասիկ
 Արգիլէ Մայրիկ ,
 Որ անմեղ 'ի ծոց
 Քոց որդւոց
 Թափանցիկ
 Չը'մըանէ լրտիկ :

Ի Ե . — Մ Ա Ն Ո Ւ Շ Ա Կ

La modestie est comme l'ombre qui fait valoir
 la lumière; c'est la chasteté du mérite, c'est
 la virginité des belles-âmes.

EMILLE DE GIRARDIN

Դէմքրդ սիրասուն
 Բաւական ժամանակ
 Ծած կեցիր , մանուշակ ,
 Ի ծոց խոտերուն :

Բուրմունքդ անուշիկ ,
 Բընութեան սուրբ պարզեւ ,
 Կը թրուչին օղաթեւ
 Մատնել քո բընիկ :

Ինչո՞ւ կուսին պէս ,
 Որ տըւաւ առ Աստուած
 Իւր նըւէր շընորհաց ,
 Գեղըզ կը սպահես :

Իւր փափուկ մարմին
 Կը տանջէ թանձրութիւն
 Խաւ 'ի խաւ քուրձերուն՝
 Տանիլ զ'ինքն յ'երկին :

Դու երկրիս համար ,
 Ո՛վ երկնից արժանի
 Բուրանոց քաղցուենի ,
 Մի միայն ծընար :

Անարգ խոտերուն .
 Որոցմով կը սիրես
 Քօղարկել քո երես ,
 Տուր յետին ողջոյն :

Թո՛ղ քեզ պատմուճան
 Օղն ըլլայ փափկենի ,
 Փաղաքչող քեզ լինի
 Հողմիկն յ'իւր շընչման :

Խորշերը խաւար
 Այլ հերիք ամըչցան
 Տալով քեզ բնակարան :
 Հագիր լոյս պայծառ :

Սակայն ինչ կ'ըսեմ .
 Պահուրածն արժանիք ,

Մեծագոյն երախտիք ,
Կողոպտել քեզմէն :

Դու միշտ ծածկուէ՛
Թէ կ'ուզես մեծարել
Տալ արդիւնքդ առաւել
Մարդկան սըրտերէ :

Արժէքն ամիոփուած
Է անգին մարդարիտ ,
Զ'որ 'ի ծով խորափիտ
Լոկ ցանկեց Աստուած :

Է ինքն ադամանդ ,
Որ 'ի ծոց խաւարոյն
Ունի փայլ մեծագոյն
Քան լուսոյն յ'արգանդ :

ԻԶ. — ԱՂԵՐՍԱԳԻՐ ԻՆՊԱՍՏ ՀԱՆՃԱՐՈՅՆ

... i'Indigence baunie
N'osera plus trancher les ailes du génie.
GILBERT.

Հանձարն հեծէ՞ տառապանաց անդունդէն՝
Զեզ կ'իջնայ , ճոխք , կարկառել աջ բարերար :
«Թո՛ղ սըլանայ . ինքն է , կ'ըտէք , թեւաջէն : »
— Բայց ի՞նչպէս թեւք շարժին յ'անձուկ այդ խաւար :

« Ինչո՞ւ ինկաւ : » — Ո՛չ, զինքն Աստուած դըրաւ հոն՝
Որպէս զի ձեր առնու հանգէս վեհութեան :
Անդ իջուցէք ոսկի սանդուխ սըրտածօն .
Բայց մի՛ կարծէք թէ իւր աչեր շըլանան :

Անմահութիւն նորա մըտաց զօշոտիչ ,
Սրբուէ գիշեր ոսկւոյն 'ի շող դալիահար :
Զը՛խոնարհիր վըսեմ հոգւոյն իւր թըռիչ
Փարել ընդ այն՝ ում Փամանակ եզձարար :

Աղատելով զայն աղէտից ճիրանէն՝
Լուսոյ աղբիւր մի նըւիրէք մարդկութեան :
Ապրուստի հոգն հալածեցէք այդ ձակտէն ,
Վեհ Իմաստից աստուածադուշմ օթեւան :

Զեզ վա՛րձ՝ դարուց երախտապարտ գովասանք ,
Ուր աւելնայ պիտի ճաճանչ փառաւոր՝
Երբ հանձարէն շուրջ թօթափին հրահոսանք ,
Երբ մարդկութիւն վառէ իւր միտք անդանոր :

Թէ ներկայն ո՛չ գոնէ ուղիղ ապագայն
Նորա գըլխոյն , երկնից գանձուց սուրբ տաճար ,
Պիտի շնորհէ փառաց պրօսակն յաւիտեան ,
Զ'որ հիւսեն բառքս «Անմահութիւն առ հաննար» :

ԻԷ. — ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԽՆՁՈՅՍ

Batton cuori quaggiu che niun gl'intende
Eternamente miseri , dannati
A errar vedovi sempre, una non trovano
Una che lor risponda anima sola.

BESENGGHI DEGLI UGHI

Շուրջըս բոլոր ծաղկի ծիծաղ ,
Մինչ իմ սրբոէս դառն աւաղ
Ծածուկ կերպիւ կը սըլանայ
Դրբոյժըւելու ճակտիս վրայ :

Ո՛հ թէ հառաչս այս դառնութեան
Անձկալի ունին այն լըսէր .
Յայնժամ լինէր թափանցական
Սիրող հոգւոյս մինչ խորեր :

Այն ատեն հոն՝ 'ի գոգ սըրտին
Բոյս մը պիտի ծընանի .
Այդ է միակ ըսպեղանի
Բըժըշկելու իմ հոգին .

Ո՛վ բոյս , դու ես կարեկցութիւն՝
Որով ծոցիս սուր խոցոյն , —
Անգութը միշտ կը խորանայ , —
Նա՛ սփոփանք պիտի տայ ,

Կարեկցոթիւն՝ որ ընծիւղի
Այլոց ցաւեր տեսնելով՝
Ծաղիկ սըրտից մէջ կը փոխուի
Յ'աստուածավատ 'ի գորով ,

Ո՛հ թէ իցիւ զ'որ կը խընդրեմ
Կարեկցութիւնդ այդ փոխէր
Իւր կերպարանք տըխրադէմ
Յ'ուրախութիւն զ'որ տայ սէր :

Այն վայրկեանին սըրտիս խոցուած ,
Անուշութեամբ գորովոյն ,
Պիտի կըցէ շուրթն իրերաց .
Սէր կը բուժէ զ'խոց սիրոյն :

ԻԹ. — ԱՌՈՒԱԿՆ ԵՒ ՄԱՆՈՒԿ

Խոնարհ առուակն որ 'ի մամոց
Քաղցրակարկաջ գուրս եղնելով
Կը հառաջէ վիմակոծ
Խիճերու զէմ իւրն 'ի հոլով

Կը նմանի անմեղ մանկան :
Որ խոթուելով իւր խանձարուր
Այլ կը կարծէ թէ ամեն բան
Իւր վազքերուն եղաւ զիւր .

Սակայն , աւա՛ղ , կը խաբուի
Իրրեւ ըզ'ջուրն առուակի .
Բիւր արգելքներ իւր դիմոց
Պիտի կանգնին յ'իւրն ընթաց :

Ո՛վ Աստուծոյ Չըւարթուն ,
Թո՛ղ որ մանկունք կրթիւնին
Քո երկնազօր թեւերուն
Մինչեւ երթան 'ի յ'երկին :

L. — ԳԻՒՏ ՍԻՐԵԼԻՈՅ

Il faut ou vous aimer, ou ne faut point voir.

MALHERBE

Մինչեւ հիմայ չէի գիտեր
Թէ ո՞ր աչաց արեւ վառվառուն
Ցրնցըղիկելով բոց սիրասուն
Նախ յ'իս պիտի բորբոքէ սէր .

Թէ ո՞ր քաղցրիկ շունչ սիրաբուղիս ,
Մուտ գըտնելով մինչեւ իմ ծոց ,
Պիտ' արծարծէ այդ բընիկ բոց ,
Մեզ անծանօթ կըրակ անծուխ .

Թէ ո՞ր այն կուրծք շուշանափայլ
Աչքըս պիտի գմայլեցունեն .
Թէ որո՞յ շուրթըն բոցեղէն
Վայլեմ շըրթանցըս մօտենալ :

Թէ որո՞յ ձայն քաղցրահընչիւն
Փայփայելով իմ լրսելիս ,
Արբուցանէ պիտի հողիս
Եւ բորբոքէ մըտացս աւիւն .

Թէ որո՞յ գողարբ խոպոպիք
Պիտ' ոլորին աչքիս դիմաց
Զ'որ օրինակ քաղցրախաղաց
Վէտ վէտ ծրիան ծովուն ալիք ,

Թէ վերջապէս ո՞վ իմ հոգւոյս
Ըլլայ պիտի մըխիթարանք ,
Մինչեւ որ այս բոլորենք կեանք :
Վերթեւելու մէկտեղ 'ի Լոյս :

Սակայն յանկարծ պատանեցաւ
Սըրտիս չորս կողմն առագաստող
Անգիտութեան տըխուրն այն քող .
Եւ ի՞նչ չողաց իմ զ'ատաշխաւ :

Կոյս հըրեշտակ երկնանրման լուսածին,
Որ օդոյն մէջ կարծես կեցած 'ի յ'ոտին ,
Մըտքովն երկնից յափըշտակած էր ձեղուն ,
Մինչ իւր մարմին , պարկեշտութեամբ զարդարուն ,
Նաեւ շարին ետեւէն կայծ կը սրիտէր ,
Եւ ինձ յ'անդէտս եռալ կու տար ծոցըս սէր :

Այս հրաշալի յանկարծարաց տեսարան
Սիրտս անուշիկ դարձուց ջերմին վառարան .
Հեշտութեան մէջ լողար ամբողջ էութիւնս .
Յափըշտակուած թափառէր աչքս 'ի բարձունս ,
Ուստից 'ի վայր նա կը դիտէր իմ վըրայ
Պարկեշտագեղ իւր նայուածքով շափիւղեայ :

Մինչեւ այսօր սըրտիս խորէն թըռչէին
Խանդաղանաց հառօչանքներ բոցային .
Բայց իբրեւ շուրջս ըլլար խուլ մունջ անապատ ,

Արթընցնելով արձագանդներ պատ 'ի պատ ,
Տըխուր կոծմամբ ետ դառնային ականջիս
Բաղխիլ 'ի գուր, արորել հեծող իմ հոգիս :

Եւ չըկար սիրտ մը բարեգուծ սիրաշարժ
Որ կաթ մի սէր հեղուր յ'իմ սիրտ աղէխարչ :
Բայց ինձ երկինք նուիրեցին այս կուսան ,
Որ յ'իս թափէ գորովանաց ուլկիան ,
Որոյ ալիք ցայտեալ կենաց ծով աղի՝
Զ'այն քաղցրութիւն կը փոփոխէ նեկտարի :

Արդ կը սիրեմ ըզ'քեզ, ո՛վ կոյս, կը սիրեմ
Ինչպէս սիրել հարկ է գուարթունս երկնածեմ .
Մի'թէ եւ դու չե՞ս հրեշտակաց ակումբէն ,
Որ հագուելով մի կերպարան մարդկեղէն՝
Երկիր իջար որ թըշուառաց վէրքերուն
Թափես երկնիցն ըսփոփանաց զովութիւն :

Արդ դու ցընձա՛, զի քաղցր է քեզ իմ գորով ,
Ցընձա՛, ով վե՛հ գեղեցկութիւն գերագով ,
Տեանելով սիրտ պատանեկութեանս սիրալիբ
Հանդէպ քո սուրբ վայելչութեան ծընրաղիր ,
Թ'իւր խորրս բոց յաւերժական եւ անբիծ
Վառեալ յ'աչացդ հըրացընցուզ նըշուլից :

ԼԱ. — ԶԱՅՐՈՅԹ ԾՈՎՈՒՆ

Ծովն ընդարձակ ծաւալի ,
Հորիզոններ ծալլեն իւր ծոց ,
Իւր տատանումն անոելի
Հընչեցունէ խորքն անդընդոց :

Ծովն հանդարտիկ քընանայ ,
Փայլի մահիճ իւր կապուտակ .
Գըլուխն է դրած բուստի վրայ ,
Մարգարիտէ քայռամանեակ :

Բայց նորա քունն իսկ դաժան .
Զի երբ յանկարծ Հով սիրահար
Փայփայէ իւր կերպարան ,
Նա սըրճողի վարաղաբար :

Սիրէ նա Հովն , իւր ընկեր ,
Հովն է եղած որ մինչև ցարգ
Ծովուն մըրրիկ է արւեր .
Իւր անագին ցասոյթն առ մարդ՝ :

Սա խրոխտ, սա ժպիրհ, սա յանդուգն,
Զը՛ նայելով իւր հասակին ,
Ճըգնի ծովուն կոհակունքն
Սանձակոծել իբր առուակին :

Ի՞նչ են այդ մեծ մեծ քարեր ,
Որովք մարդիկ հըսկայօրէն
Կը լեցունեն ծովեզեր՝
Իբրև թ'ալեաց սահման զըծեն :

Եւ այդ թըռչունն դըղեակներ ,
Շոգիաչարժ կամ թեւազէն ,
Որ պատառեն իւր ընդեր ,
Անհունին մէջ զի՞ թափանձեն :

Ծոփն է կատղած , ծոփն ուժգին
Ալեկոծի նորէմ մարդկան՝
Փեռեկելով նաւորդին
Անյատակ ծոցը գերեզման :

ԼԲ. — ԴԷՊ 'Ի ԲՈՒՐԳԵՐԸ

Terrea vox

VIRGILIUS

Փոչի դարձան սերունդներ
Դարուց շունչէն տրրորուած .
Ոչընչացման լայն ըստուեր
Ծածկէ նոցին մընացուած :

Ո՛հ , ժամանակն այն հըսկայ ,
Որ իւր անեղ քայլից տակ
Ճըզմէ , փըչըէ անխընայ
Նոյն եւ կռանիդն աչտարակ :

Արդ ժամանակն աշխարհիս
Աւեր , սըրբեր է Հնութեան
Արուեստապանձ հրաշալիս ,
Յորս եւ եթ դուք՝ անկործան :

Դիտեմ այո՛ կողերնիդ
Պընդեն ժայռեր մարդաչափ .
Այլ ապառաժք պընդապինդ
Չը մընացին անթարթափ :

Եւ դո՛ւք . . . Յանկարծ քարակոյտ
Աչքիս առջեւ տարածուի ,
Կազմելով շեղջ յաւազուտ ,
Որոյ հետ շուտ չըփոթի :

Այդ քարակոյտն ամբառնար
Ձեզի նրման բուրգ հրպարտ .
Այլ ժամանակն եղծարար
Կոյտ մը դարձուց ամօթպարտ :

Ուրեմն եւ դո՛ւք վիճակիք
Ճակատագրին ընկերաց .
Ուրեմն եւ դո՛ւք խաղալիք՝
Ժամանակին մասնըւած :

Ո՛հ , հիմակուց մագըրցին ,
Ծաղր ու ծիծաղն 'ի բերան ,
Օտարք՝ զոր հէք տեղացին
Հանէ քաչէ ձեր վըրայն :

Դըրամը լոկ , մի միայն ,
Յանձնառէ խեղճն այդ գործին :

Զի այդ դրամով այն օրուան
Ճարը տեսնէ ապրուստին :

Ճանապարհորդք փրճամիտ ,
Որ իբրեւ մեծ յաղթանակ
Կը դըրոշմեն գազաթնիդ
Իւրեանց անունն 'ի քանդակ :

Հոյն ու անձրեւք կը բաւեն
Ջընջելու այդ անուններ ,
Հըզօրագո՛յն վիմարդէն
Եւ Պատմութեան երեսներ :

Անցեալը հոն է փորուած
Իւր գործերով մեծամեծ .
Միշտ Պատմութիւն արժանեաց
Անմահութիւն պարգևեց :

Դիւցազուններ փառաց թագ
Նորա ձեռքէն ընկալան .
Այնչափ անուն անսայթաք
Հասուց մեզ ձայն Պատմութեան :

ԼԳ. — ԼԱԻՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՅՈՒՈՒԹԻՒՆ

Լ Ա Ի Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Տե՛ս , պատանիդ , դու որ առիւր կրթութիւն ,
Դու որ ըզգալ ամեն ազգունն ըսկըսար .
Միտքդ է դատող , սըրտիդ թեւերն ըզգայուն ,
Ամեն գործոցդ ընդունէ զիս յուշարար՝
Որ միտքդ ուղղեմ 'ի բարին ,
Տըրօփէ սիրտդ արժանին :

Յ Ո Ւ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Եկու՛ր , որդեակ , եկու՛ր ինձի որ վայլես
Կենաց բոլոր հաճոյքներուն բաժակէն .
Նոր նոր իղձեր ծընանելով ժըմտերես՝
Պիտի շուտով կամքիդ յագուրդ նըւիրեն .
Ինձմով դու շատ գոհութիւն
Հեղուս կենացդ օրերուն :

Լ Ա Ի Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Թէ դու վարուիս խըրատներուս համեմատ ,
Ըզքեզ ամբողջ օրհնէ պիտի մարդկութիւն .
Վըրայդ շընոր՝ք պիտի թափին երկնառատ .
Աստուած ըզ՛քեզ 'տի վարձատրէ բազմարդիւն .
Պիտի լինիս երջանիկ
Անդ՝ ուր ցընձան սէրարփիք :

Յ Ո Ռ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ես խօսք կու տամ այս օրուանէ , պատանիդ ,
 Դարձունել կեանքդ երջանկութեանց ովկիան ,
 Երեսդ ընել վարդի կոկոն 'ի ժըպիտ .
 Անհոգութիւն գըծել 'ի քոյդ կերպարան ,
 Զ'որ տեսնողաց թըռանի
 Սըրտին խորէն երանի' :

Լ Ա Ի Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Այլ այն ատեն քո սըրտիդ մէջ պահուըտի
 Վիշապ մ'անեղ՝ որոյ պատուող անամուռնք
 Ճանկած ճըզմեն , ծըծեն արիւն քո սըրտի .
 Խըլածնին թո՛ղ նորա չ'են տար ճիրանունք ,
 Զի չարաթիւր ո՛ր այն կեանք
 Հանգիստ թողուց Խըղճմըտանք :

Կատողութենէն չորցաւ լեզու Յոռութեան .
 Եւ պատանին , բիբերն անոյշ արտասուք ,
 Վըստահութեամբ սիրտը լեզուած անսահման ,
 Գընաց նետեց զ'ինք Լաւութեան 'ի բազուկ .
 Որ արդ տանի իւր հոգին
 Հոն՝ ուր ընտրեալք վարձատրին :

ԼԴ. — ՄԱՀԱԲԵՐ ԵՐԿՈՒՆՔ ՀՈՒՔԵԼԻ

Ո՛վ Զինեառօլի (*), վըրձին հըրաչից ,
 Նըկարիդ առջև սիրտըս բորբոքի՝
 Իբրև թէ չընչէր նա շունչ թախծալից
 Տալ կուրծքս հառաջել , ցընցել իմ հոգի :

Այդ ցաւոյ գիծեր ո՛ւստից փոխ առիր .
 Աղօտ մի պատկեր մօր մը վիշտերուն՝
 Մէրն որ չըռայլէ սիրտ իւր սիրալիր .
 Ուրեմըն քո միտք 'ի դա լո՛յս հեղուն :

Գիտէիր այո՛ , թէ սիրտ մայրենի
 Եղաւ փափկութեան միշտ նախատիպար .
 Այլ ո՞ քեզ ուսոյց թէ նաեւ վիշտի
 Նոյն ինքն օրինակ քո միայն հանճար :

Ո՛հ , կի՛նը , ոամկէն անարգ համարուած ,
 Զ'է՞ աստուածային փափկասըրտութեան
 Ըստուեր մի յ'երկիր՝ էին սիրտ գըթած
 Գութ ցանեց յ'իւր սիրտ խանդաղատական :

Սիրտը մայրենի է գըլուխ դորձոց
 Փափկագոյն իրաց զ'որ մատն Սրարչին
 Թըրծած է բընաւ ըստեղծմանն 'ի ծոց .
 Գորովոյ զգացմանց վառարան ջերմին ,

(*) Պատկերահան Իսալացի, հեղինակ Մահ Հուսթեյի ազգու
 նկարին որ Վենեսկոյ Գեղարուեստից մուսէոնին մէջ կը
 պահուի այսօր :

Առաջ հոն մեր սիրտ սիրով ջնուանի .
 Անհրնար է մեզ չը սիրել մեր մայր՝
 Եթէ իւր սիրոյ ցօղը քաղցուենի
 Հեզ մի կախեցաւ գըլուխնիս 'ի վայր .

Բայց կենդանութեան ո՛վ վեհ գօրութիւն ,
 Առ քեզ էր իմ խօսք դ'անուամբ ճարտարին ,
 Որոյ մատն յաջող եւ մըտայն աւիւն
 Ըզ'քեզ յ'իւր նըկար կապեց , երկնայի'ն :

Թէ քեզ օթեւան է ձեռք մի կըտաւ՝
 Զարմանօք նային մեր աչերը հոն .
 Խօսելնիս կու գայ՝ թէ կարողացաւ
 Քանդակել ըզ'քեզ կուռ մարմարին :

Թո՛ղ տեսակ տեսակ հըրաշալիքներ
 Բողորեն ըզ'մեզ, բայց զուրկը 'ի կենաց .
 Կարծես թէ գրաւէ՞ ոգիդ այդ պատկեր ,
 Քան իր մի փոքրիկ , սակայն կենազգեաց :

Հոգեւորութիւն հոգւոյն հետ փարի .
 Եթէ հակառակ չըստիպեն ազգմունք
 Գըլուխնիս սոսկմամբ դարձունել մէկդի՝
 Հոգեւորութիւն սըրտին տայ ցընցմունք :

Ըսքանչելիքներ դիտելու գնացիր ,
 Ո՛վ երիտասարդ , սիրող արուեստից ,
 Սակայն աչերուդ ժըպիտ սիրալիր ,
 Ժըպիտ մի ծագեց դէմք շընորհալից :

Ըսէ՛ ո՞րն , ազէ՛ , հոգիդ առաւել
 Փանձք Գեղարուեստից , բընութեան գանձեր
 Կամ թէ այդ ժըպիտ կըրցին վըրդովել .
 Բա՛ւ ինձ պատասխանն , որ տայ սըրտիդ սէր :

Այսպէս թէ ժըպիտն , արտասուքն ու ցաւ ,
 Յուսահատութիւն , զարմանքն ու գորով ,
 Վըրձինք ու քանդակք բերեն գ'առաջեաւ՝
 Տակն ու վրայ կ'ըլլանք բոլոր մեր հոգւով :

Թէ քերդողութիւն ձիրք է վեհիմաց ,
 Որով սիրտ ու միտք , մանաւանդ հոգին ,
 Յուզուած , յորդորեալ եւ յախըշտակուած ,
 Նոյն կիրքն ազգելու համար բարբառին .

Թ'երաժըշտութեամբ , երկնից արձագանդ ,
 Յաւէրժականէն անորոշ ձայներ
 Հոսին մերթ ընդ մերթ հեղուլ մեզ զարմանք ,
 Որով շօշափենք անհունն իսկ եթեր .

Է նըկարչութիւն , վեհն ու ճըշգրրիտ ,
 Է պատկերացումն այդ ամենայնի ,
 Է պատկերացումն՝ ուր խառնեց եւ միտ
 Կատարելութեան տիպար իւր յըղի :

ԼԵ. — ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՍԻՐՈՅ

Laisse - toi donc aimer !— Oh! l'amour. c'est la vie:
La beauté c'est le front, l'amour c'est la couronne.
Laisse - toi donc couronner.

V. HUGO

Սիրաբու լեցուն է քո սիրով
Ու կը ծրփայ իբրեւ մի ծով ,
Ուր երկնից մէջ թըռչող հըրաստ
Ինկաւ, ճեղքեց ու խռովեցուց
Իւր կոնակաց ծոցն հողմուռոյց՝
Մինչ ՚ի կոծել իւր չըրջապատ :

Թէ եւ հիմայ շատ վըրդոված
Հոգիս ազդամբ մ'է անհիմաց ,
Որ չ'է հաճոյք եւ ոչ ալ ցաւ ,
Սակայն կը զգամ թէ աւելի
Քաղցր եւ անոյշ վիճակ մ'ունի
Ձ'որ ունեցած չ'էր նա բընաւ :

Մինչեւ այսօր էր անձանօթ
Ինձ սիրուն բոց խանդակարօտ .
Սիրաբու ծաղիկ էր անգորով,
Որ պահպանած էր միշտ անվէր
Իւր ծոց ծոցի գըրկած թերթեր ,
Ձ'որս հարկանել չ'էր կըրնար հով :

Բայց արեւուն ճառագայթներ
Ո՞ր ծաղիկները չ'են բացեր .
Նըշոյլ աչացդ յ'իս ճաճանչեալ

Սըրտիս կոկոնը ծըլեցուց՝
Դեռ ՚ի կենացս առաւօտուց
Մինչ նընջէին թերթք իւր ծալ ծալ :

Նախ որ իմ աչք տեսան ըզ'քեզ
Վառեցաւ սիրտըս բոցակէզ ,
Եւ իմ կամացըս հակառակ
Ճակատս ինկաւ կուրծքիս վըրայ ,
Ձ'որ դարձուցիր հընոց բոցեայ
Հայեցուածովըզ քո միակ :

Ի՛ որովհետեւ դու իմ սըրտի
Բացիր կոկոնը դեռատի,
Թէ չի խնամես այդ քու ծաղիկ՝
Պիտի տեսնես թէ իւր թերթեր
Մէկիկ մէկիկ են թափթըփեր՝
Իբրը թէ հով ցընցէր սաստիկ :

Բա՛ց այդ սըրտիդ մաքուր բաժակ,
Եւ բուրմունքին իւր անուշակ
Հաւաքէ ծուխ քաղցրագեղուն,
Որ մինչ շունչիս յետին տուր առ
Պիտի խընկէ քեզի համար
Յաւելեալ միշտ անուշութիւն :

ԼԶ. — Ա Ղ Օ Թ Ք

La prière est comme la ressource
des ressources mêmes comme le premier
mobile qui doit donner le mouvement à
tout le reste, et quand tout le reste
viendrait à manquer, comme la dernière
planche pour sauver du naufrage l'hom-
me pécheur,

BOURDALOUE

Բանանք, եղբայր, սրբտերնիս,
Հոն բոց մի կայ պահուրտամ .
Աղէ՛ սլանայ թո՛ղ յ'երկինս՝
Խուսկեր վառել առ Աստուած :

Աղօթքն է բոցդ . աղօթենք
Եւ կը լինինք խընկարկած .
Բարի՛ք կ'ուզուի թէ օրհնէնք
Աղօթքով տայ մեզ Աստուած :

Թէ մաքուր չ'են մեր շրթունք՝
Մաքրեն աղօթք դեռ չ'անցած ,
Ինչպէս աչերն արտասուք ,
Կըրկին նըւէրք առ Աստուած :

Ո՛հ չի մոռնանք այդ լեզուն
Ձո՛ր մեզ երկինք է արւած .
Ո՞վ է որ այն մահացուն
Չ'ըղձայ խօսիլ ընդ Աստուած :

Հրեղէն սանդուխ աղօթքին
Կ'ընէ ոսից մերձակաց

Անմաշկելի աթոռին ,
Ուր դահանխատ է Աստուած :

Կ'ըսէք, եղբարք, սրբտերնիդ
Թէ խորապէս է խոցուած .
Պէտք է լինել խընդամիտ
Աղօթելու առ Աստուած :

Բայց դերագոյն է ռեաին
Աղօթքն ընդդէմ մեր վըշտաց .
Չ'է՞ք ըզգար խինդ մի ներքին
Երբ աղօթէք առ Աստուած :

Աղօթեցէք՝ երբ զըւարթ ,
Աղօթեցէք՝ երբ խոցուած ,
Աղօթէ միշտ, ո՛վ դու մարդ .
Աղօթքն է խուսկ առ Աստուած :

ԼԷ. — ԳՈՐՈՎ ՍԻՐՈՒՇԻՈՅ

Que c'est le comble de ma joie
Que l'honneur de vous adorer.

MALHERBE

Ինձ քաղցրագոյն չի կայ սիրոյնք
Բայց թէ դիտել քո կերպարանք .
Ուր բընութեան մատր ճարտար ,
Հըպեալ վըրձնաւ գեղանրկար ,
Տըպաւորեց 'ի քո սըրտիդ
Թէ դէմքդ է վարդ գեղափըթիթ :

Թէ նոր շնորհք տալու համար
Քեզի սընգոյրն է ապիկար .
Թէ ծիրանին իւր ամօթէն
Առաւ ըզգեստ մի բոցեղէն
Քո այտերուդ կարմըրութեան
Բերելու տիպ չիթ մի նըման :

Թէ շուշանին նուրբ պարանոց
Կը ծածկըւի խոտերուն ծոց՝
Երբ որ տեսնէ որ հեռուէն
'Իէպ 'ի բաժակ իւր լուսեղէն
Մօտենալով՝ դարձնես խաւար
Իւր պատմուճան արփանրկար :

Թէ կը բերեն անշուշտ նախանձ
Ընդ վայելուչ երեսիդ գանձ
Երկնարընակ վեհ գեղանիք .

Եւ թէ մտադիւր յանձըն կ'առնուն
Ըզքեզ յ'իւրեանց վըսեմ անուն
Արդ աշխարհիս ընտրել Աստղիկ (*) :

Թէ նաեւ Սէր , նոցա ծընունդ ,
Աչքիդ փայլովն հոգեւընունդ
Արծարծանել յ'անուշիկ բոց
Կը փափաքի սըրտի մըտօք
Ոգիքն 'ի հուր մեծարորք ,
Պատանեկաց մանաւանդ ծոց :

Սակայն ո՞վ իմ երջանկութեան .
Ո՞վ քաղցրութիւն նըւիրական .
Աստղըս ո՞րքան լուսապատրոյկ
Փայլի երկնից ճակտին վըրայ .
Ինձ ո՞րչափ մեծ եղաւ ընծայ
Երբ ինձ սիրոյդ լուցիւր խարոյկ :

Դու կ'ըսես թէ արեւ
Ինձ համար կը տեսնես ,
Թէ այս մութ ըստորեւ
Պըճնեցիր դու այսպէս՝
Ի վայելս հըրճուանաց
Մի միայն իմ կենաց :

Ո՞հ , ուրեմն այդ հընոց ,
Որ վառուած բորբոքի
Կուսականդ 'ի քո ծոց՝
Տաքցունել իմ հոգի՞
Կ'ամփոփէ իւր անգին .
Ջերմութիւն երկնային :

(*) Դիցուհի գեղեցկութեան զոր հիները պաշտէին .

Այդ շուշան որ բուսաւ
 Զիւնափայլ ըզգեստով
 Ընդ երկնից վըրանաւ
 Անուշից իւրոց ծով
 Կը գանձէ՛ ՚ի բաժկին
 Ինձ համար առանձին :

Այդ փայլուն աղամանդ ,
 Զոր կազմեալ ձեւացուց
 Բընութեան սուրբ արգանդ ,
 Ինձ միայն պիտի ցոյց
 Տայ իւր ջինջ նըշուլից
 Փայլակներ լուսալից :

Բայց ո՞ւստից ծըծեցիր
 Այդքան սէր լիալիր՝
 ՚ի թափել յիմ գըլուխ
 Իբր աղբիւր յորդարուխ ,
 Որ չորս դին խայտացող
 Կը զովէ բոյսն յիւր ցող :

Մեծագանձ այդ սափոր ,
 Որ նեկտար քաղցրածոր
 Յօրինէ ՚ի քո լանջ
 Աւուրց քոց ՚ի ճաճանջ՝
 Մի՛թէ այդչա՛փ գորով
 Կըրցա՞ւ յիւրն հիւթել ծով :

Անհընար իմ մըտաց
 Այդքան սէր յորդընթաց •
 Սէր՝ որոյ մէկ կաթիլ
 Է կարող կըշուրիլ
 Ընդ սիրոյ մեծ վըտակ՝
 Գողով սուրբ եւ յըստակ :

Յըստա՛կ սէր , ցող անգին ,
 Հեղեալ սուրբ յիւր ոգին
 Ո՛ւր տեղէն ջինջ այդպէս
 Անձրեւել դու կարես՝
 Բայց երկնից կապուտակ
 Ճընցուղէն անապակ :

Եւ հիմայ սէրդ աղամանդիկ ,
 Զըքնաղազեղ ըզգայնութեան
 Հոս չիթ մի նուէր չընաչխարհիկ ,
 Եւ հոն՝ վայելք ծովանըման •
 Այդ սէ՛ր հիմայ , ո՛վ խընդութիւն ,
 Կաթիլ կաթիլ լըճանալով
 ՚ի ծոց մաքուր իբրեւ ըզ՛ձիւն
 Օրիորդիս քաղցրագորով ,
 Այդ սէ՛ր ՚ի դուխն իմ երջանիկ
 Կը դեղանի աղբիւրաբար
 Ինչպէս կէսօրն ՚ի յասմիկ
 Ամպէն անձրեւ զուարթարար
 Կաթիլըթելով
 Կը բերէ զով :

Բայց քեզ ի՛նչպէս ցուացունեմ
 Սըրտիս վըրայ իբրեւ պատկեր
 Տըպագրըւած գորովն ՚ի վէմ •
 Ինչո՞ւ աղէ՛ , ՚ի ցոյց տալ սէր ,
 Զը տուաւ բնութիւն մեզ հայելի •
 Կամ թէ ինչո՞ւ , ո՛հ , չեմ կըրնար
 Ծըփծըփացողն այն ջերմալի ,
 Որ տօք պահէ սիրտս անդադար
 Շիթ շիթ հեղուլ քեզ յանդիման ,
 Որ քո սըրտէդ թափողաց պէս •
 Ըլլաւ կաթիլ որրորութեան

Յօղել սիրոյ այն պարսէզ
Ի քումդ հոգւոջ
Հըրարողոջ :

Ո՛հ թէ եւ դայս եմ ընելու անկարող ,
Սակայն հոգիս 'ի ծով սիրոյդ միշտ 'ի լող ,
Պիտի խըմէ ալիք նորա լիուլի ,
Երջանկութեան միակ աղբիւր տարփելի :

Նոյն եթէ այդ երկնապատուէր հըրաման
Ինձ նըւիրէ երանութիւն անսահման ,
Երթալ թըռչիլ 'ի պերճ ձեզուն Գեղանեաց .
Այն տեղ փարմանց ըլլան հրաւէրք թեւաբաց ,

Յանկուցանողք թեւապարել զ'պարանոց , —
Որ բիւրեղեայ սիւնակի նման ըսպիտակ՝
Վեր կը բըռնէ վայելչագեղ մի գիմակ , —
Ուստից նըշոյլ թափի այնչափ սիրաբոց ,

Որ դարձունէ ամեն բաղձանք 'ի մոխիր՝
Եթէ չ'ըլլան իղձերուն պէս սիրալիր ,
Որ քեզ համար սընուցանէ այս իմ ծոց , —
Բազում անգամ կը թողում այդ բնակութիւն ,

Ամբոսեան բոյրն եւ նըւագաց քաղցր հնչիւն ,
Երկիր գալով վայելել շունչդ անուշակ ,
Սըրտագրաւ լըսել քո ձայն արծաթեակ ,
Չըքնաղութեամբդ յափըշտակիլ ակնապիշ ,
Եւ փայփայիլ թեւերուդ մէջ , ո՛վ բամբիշ :

ԼԸ. — Ի ԴՍՏՐԻԿՆ ՈՐ ՀԱՄԲՈՒՐԷՐ
ՄԻ ՄԱՆԿԻԿ

Ըզգա՞յ ուրեմն ամեն հասակ
Լինել համբոյրն ի՞նչ անուշակ :
Դու այդ պագիկն 'որ առ մանկիկ
Դրոշմես անխոհ զուարթածաղիկ ,
Գիտե՞ս յորժամ ձեր վըրայէն
Տանեակի չափ սահին Գարունք՝
Գաղտնիք մ' ըզձեզ պիտ' արգիլեն
Որ իրարու հըպին չըրթունք :

Այն ատեն դուք միմեանց 'ի տես
Պիտի զգաք բոց մ' 'ի ձեր երես ,
Բնութեան զարթումն , նոր զգացման ,
Որ տոչորէ ոլորսն համայն .
Այն ատեն երբ , բուռըն թափով ,
Յանկարժ մօտին ձեր չըրթունքներ ,
Համբոյրն 'ի ձեզ պիտ' ըլլայ բով ,
Որոյ 'ի ծոց բորբոքի Սէր :

ԼԹ. — ՈՒՌԵՆԻՆ

L'ombre de la mort s'approcher et s'étendre.

Շատ ընկերներ տըւին մարդուն՝
Մինչեւ 'ի մութ գերեզման .
Սոցանէ մին է տըխրութիւն ,
Գըլուխ գըլխի անբաժան :

Ժամեր ունինք որ կեանքէն
Զըզուածի պէս կը խորհինք .
Մահը մեզի ցուցունեն
Ուրախութիւն եւ հարկինք :

Ժըպիտ չորս զիս եւ իմ առջեւ
Փոքր աւազան մ' 'ի ծիծաղ՝
Ի՞նչ փոյթ թէ ձեւն է սըրտի ձեւ ,
Որ իմ խռովէ սիրտ խաղաղ :

Մէջը ձուկներ լըռիկ մընջիկ
Գոյն գոյն հագուած թաւալին ,
Լողալով չ'են յուզեր ալիք ,
Սակայն յուզեն իմ հոգին :

Է՛հ , զի լացող մէկ ուռենի
Տըխուր մաղերն իմ գըլխուն
Իջուցանէ գաղտագողի՝
Կարծես մատնէր զիս մահուն :

Խ. — ԼԵՌՆԱԵԼՔ

Թէ գըանուիս պըտըտելուդ ժամանակ
Այն վեհաւէր բարձունքներէն մէկուն տակ ,
Որովք երկրիս մակերեւոյթ
Թըւի երկնի սպառնալ անփոյթ ,
Մի' վըհաաիր գըժուարութիւն տեսնելով
Զոր պիտի կրես նորա գազաթն ելնելով .
է նա պալատ զարմանալից
Զոր կանգնեց մատն համագոյից .
Իւրաքանչիւր քայլ առնելուդ կը փոխես
Գեղեցիկ յարկ մի , որ լայնէ ասպարէզ
Միաք ու աչացդ տեսութեան ,
Նոցա զիմաց ընծայելով պատկերներ
Որոց անճառ փոփոխութիւն մոգական
Քան ըզ'վըսեմն անգամ 'ի վեր :

Ի՞նչ փոյթ է քեզ որ ականջիդ ըսուեցաւ
Թէ մահն անտես սողոսկալով ոտքիդ տակ՝
Յանդուգն անձիդ կը դնէ դաւ ,
Թէ բաւ է քայլ մի վըրիպակ
Ցուցունելու իւր ճիրաններ ցըրտագին
Չեան հիւսի պէս գըլորարիող թըշուառին ,
Որ զարմայած յանկարծօրէն
Այսպէս սաստիկ գըլորելէն ,
Զ'ունի եւ ոչ իսկ ժամանակ ինչ փոքրիկ
Խելքը գըլուխը ժողվելով բըռնելու
Ժայռ կամ արմատ մը կենսատու .
Քանզի մահուն խեղճն բլրալով խողովիկ

Կ'երթայ ինքզինքն ընծայելու 'ի ծործոր
Նորա ձեռացն աղետաւոր :

Եւ երբ հասնիս 'ի բարձրութեանդ այդ կատար
Պիտի լըսես երկու ձայներ հաւասար .

Երկուքն այլ են վրոնմական .

Նոցանէ մին է բընութեան ,

Որ երկիրէն կը բարձրանայ զէպ յ'երկին

Եւ զ'որ խընդիւ կը ժողովէ ծոցն էին .

Իսկ միւսն է ձայն օրհնելութեանց

Որ չըրթներէն հուր զըւարթնոց

Երկրիս վրայ կը ցընցըղկի որպէս բոց ,

Վառել սըրտերն, յերգ 'ի նըւագ առ Աստուած ,

Ձերմ ոգիներն ուղղել յ'երկին ,

Ջարթուցանել նիրհող աչեր մարդկային՝

Բարձրանալ հոն , ուր Լոյս մ'անշէջ բորբոքի ,

Լուսաւորող տիեզերքի :

Որչափ ելնես՝ կ'ազօտանայ ձայն մարդկան .

Հաճոյքներու միշտ ցանկացող մանկութեան

Ներքեւդ հառաչք կը չիջանին .

Եւ միշտ զըժգո՞ն ալեւորին ,

(Որոյ համար աշխարհ բոլոր է փոխուած

Մեծ դարերու յաջորդելով դար անկմանց ,

Չ'ունին պըտուղք քաղցըր ճաշակ ,

Չը՛ բուրեր վարդն իսկ անուշակ ,

Խորին սըխալ . զըրուածոց մէջ չի կայ ոճ ,

Ամեն բանի հասեր է , վա՛հ , մահուան կոշ ,)

Անվերջ արբառնջք պիտի մարին

Օգուն ստորին խաւերուն մէջ , զոր անցար՝

Երբ տենչացիր , հեռու ժխորէն աշխարհին ,

Խորհիլ յԱստուած բարերար :

ԽԱ. — ՄԱՀՈՒԱՆ ՓԱՓԱՔ

Երբ աշխարհէ յուսաս ոչինչ ,
Երբ նրկատես ամպին մէջէն
Երկինք փայլիլ պայծառ ու ջինջ .
Մահու փափաքն հըրե՞ս 'ի քէն :

Իմ տըխրութիւն փարատող
Չ'ուր փընտուցի ես ժըպխտ .
Թօթափեցի վըշտաց ցող՝
Աչք մընացին անքըթիթ :

Ցաւերս ողբալ տենչացի ,
Կոծովք երկինից արբառնջալ .
Այլ ձայն ու շունջըս յ'իմ ծոցի
Տեսայ բընի կաշկանդեալ :

Երանի՛ տամ կարապին ,
Որ խոցին տակ դեռ չ'ինկած՝
Այնպէս ճըչէ տըխրագին ,
Որ դահճին իսկ զըրդէ լաց :

Է՛հ , ողբացող չը կա՞յ վրաս .
Ողբն ալ , ինչպէս ամեն բան ,
Ինձմէ լինի թո՛ղ պակաս .
Գութ չ'ունի սիրտ մարդկոթեան :

Օչինդրով լի մի բաժակ ,
 Ճակատագիր , ինձի տո՛ւր .
 Շատուց գիտեմ իւր ճաշակ ,
 Պիտի պարպեմ ցըմբուր :

Երգում կ'ընեմ ես Աստուծմով ,
 Պիտի պարպեմ մինչ 'ի մըրուր՝
 Միայն թէ , ա՛հ , մոլախինդով
 Ետեւէն մահն ինձ փութացուր :

ԽԲ. — ԳԵՂԵՑԻՆԿ ԹԷ ՎԱՌՎՈՒՆ

C'est que j'ai rencontré des regards de flamme
 Semble avec mes regards ou briller ou mourir,
 Et cette âme, soeur de mon âme,
 Hélas! que j'attendais pour aimer et souffrir,
 E ILE DESCHAMPS

Ինչպէ՞ս կ'ըզձաս որ լինի
 Նա՛ որոյ խունկ ծրխեցունես ծընրադիր ,
 Որոյ համար կեանքդ այլ զո՞նես խընդալիր .
 — Թո՛ղ ըլլայ չա՛տ գեղանի :

— Գեղն է սակայն խուսափուկ .
 — Ծրխածս է խունկ , խունկն այլ շուտով կը ցընդի
 Կեանքն այլ յաւէտ չըրջի եզերքն անդունդի .
 Զոր նըւիրեմ՝ ծուխ եւ շուք :

— Ուրեմն ըզձաս որ վարդին ,
 Որ շուշանին թերթերուն պէս նա փայլի ,

Որոյ աչեր եւ կերպարանք շնորհալի
 Ըսքանչեղեաց նըմանի՛ն :

Ես այլ կ'ըզձամ որ սըրտէն
 Կըրակ ու բոց թափի այնքան սըլացիկ ,
 Որ հուր սըրտիս ըլլայ թըրթուռն հատորիկ ,
 Նոյն իմ հոգի բոցեղէն :

ԽԳ. — ԵՐԳ

Սէր կայ մարդը քուն կ'անէ ,
 Սէր կայ մարդը արթուն կը պահէ,
 Սէր կայ մարդը ժամ քանի .
 (Այնի երգեր)

Երբոր երեսս 'ի պատըշգամ ,
 Ես նորա տակ հառաչել գամ .
 Երբ հոն զըւարթ կը ցատկըտես ,
 Ի՛նչ սուր ա՛հեր խուլին սըրտէս .
 Ո՛վ իմ արեւ
 Հոգոյս վերեւ ,
 Դու լոկ աչքիս
 Փայլուն փայլիս :

Հոգի տըւող երբ քո ձայնիկ
 Լքսեմ ճըւալ քաղցրախօսիկ ,
 Սըրտիս խորէն ողբամ սոխակ ,
 Որ զ'ինք բնութեան կարծէ խօսնակ :

Ո՛վ իմ հողւոյս
Գոհար եւ յոյս .
Կանթեղ միշտ վառ
Հուսապայծառ :

Պարաէզներուն անգիւտ ծաղիկ ,
Մութին մէջ չո՛ղ լուսաճեմիկ ,
Տաքուն՝ ցօղի՛կ զովացութեան
Սըրտիս համար սիւն անկործան .
Երկնից ժրպիտ՝
Այդ լուսաշիթ .
Ինձ այլ խընդում
Աչքդ անպատում :

Ես ամեն օր մէկ յիշատակ
Քեզմէ տարի շատ անուշակ .
Գետին ինկած մի ժապաւէն ,
Վարդ մի կուրծքէդ, մազ մի հովէն :
Եւ, ո՛հ, այսօր ,
Սիրաս ՚ի տօչոր ,
Մի սիրունակ
Տանիմ նամակ :

ԽԴ. — ՍՕՍԱՓԻԻՆ ՏԵՐԵԻՈՑ

Բազմադարեան ծառի մը տակ
Խորհիլ անցածն եւ ապագայն .
Թոթուել մոխիրն՝ ուր յիշատակք
Թաղեն իւրեանց փայլը միայն :

Թըռած օրեր տեսնել ժրպտուն ,
Որոց ՚ի գիրկ կարծես լողալ .
Եւ թէ լեզի ալիքներուն
Շըրթանցըդ թո՛ղ չը տաս հաւտալ :

Դիտել հանդէպ ջինջ հորիզոն,
Որ կը բացուի Գեղածիծաղ՝
Ինչպէս վարդի անոյշ կոկոն,
Որ վազն արեւ թօշնէ , աւա՛ղ :

Բայց, վա՛հ, սարսուռ մի սօղոսկի
Ամէն տերեւ սօսափելուն .
Զի դու կը զգաս յոյսերդ ոսկի
Թափիլ նրման սաղարթներուն :

ԽԵ. — ԴԱՇՆԱԿԻՆ ՎՐԱՅՕՔ

FleBILE NESICIO QUID.
OVIDIUS

Նըւագաւոր այդ տիեզերք
Ունի ծոցին մէջ անհուն
Հոգի, թըրթռում, կեանք ու երգ՝
Ճիշդ իբրեւ սիրտ պատանւոյն :

Իւրեանց յատուկ գրտնեն փանդիւ
Հոն տեղ ամեն ըզգացմունք .
Խինդ ու ծիծաղն իւր կայտիւ ,
Ցաւերն իւրեանց արտասուք :

Երբ իըջըրտուն չըրջագդեստով կը բազմի
Վարժ օրիորդն աթոռակին 'ի թաւիչ .
Երբ մատերուն գիրուկ ճիւղեր բոլորչի ,
Ուր ադամանդք ջանավառին աստղանիչ ,
Սրանան՝ փայլակք՝ փըզոսկրերուն վըրայէն,
Երկնից անգամ եղանակներ չը կորզե՞ն :

Երբ հոն մայրիկն արտասուէ մահ որդեկին ,
Երբ փոթորիկն առիւծի պէս մըռնչէ ,
Գորովանօք սիրտը լեցուն աղաւնին՝
Երբ բոյն դարձող վարուժանին քով մընչէ ,
Դաշնակն յայնժամ թըւի դրուցել . «Երկինքէն
Մեղեգիներս յափըշտակեմ բոցեղէն » :

Երբոր տեսնեմ ըզ՝քեզ, աղջիկ ,
Նըստած հանդէպ դաշնակին՝
Շուրջըս կարծեմ սէրարփիք
Նըւագելով թըռչըտին :

Ուր էր թէ սիրտս ըլլար դաշնակ,
Ընդ որ ամէն մէկ բաղիւխն ,
Չանդակն ինչպէս մուրճին տակ ,
Չայն տար քո բոց մատերուն :

ԽԶ. — ԴԻՈԳԻՆԷՍԻ ՏԱԿԱՌԷՆ

... qu'un autre porte envie
J. RACINE

Երբոր ժըպտի բընութիւն՝
Տեսնելով իւր պաճուճանքները պէս պէս .
Երբոր ոսկին ծիծաղել տայ մեծատուն ,
Դու, աղքատիկդ, ի՞նչ կ'ընես .
— Ուսերբս, բէ՛հ, դէպ 'ի վեր
Թոթուեմ անհող անտարբեր :

Երբ փողոցէն համին քեզ
Սլացող կառաց մըտացընոր զըրորդներ՝
Ընթանալով զըւարճութեանց 'ի պարտէզ ,

Դու, խըցեկիդ մէջ փակուեր,
 Դու ի՞նչ կ'ըսես պատերուն .
 — Կ'աղաղակեմ. «Նանրութիւն :»

Պատուհանէդ երբ տեսնես՝
 Ճոխ բազմոցի վըրայ նըստած քով քովի
 Սիրելիներ, որք փայփային բոցակէզ,
 Հոգիդ ի՞նչպէս խորովի .
 — Հոգիս անյոյս ինձ համար,
 Մաղթէ գորով մըչտավառ :

Երբոր մանուկն 'ի պարտէզ,
 Խոտերուն մէջ վարդենեաց շուրջն ոստոստէ,
 Դու ի՞նչ խորհիս, միտքէդ ինչե՞ր կ'անցունես .
 — Թառմութենէ եւ հոտէ
 Կեանք մը չընչէ ծոցայլի
 Վազէ՛, խընդա՛, զօրացիր :

ԽԷ. — ԳԵՂԵՑԿԻՆ ՄՏԱՊԱՏԿԵՐ

Aerea sembianza .

G. L. PATUZZI

Միտքս է գրաւած գեղեցկութեան մի վեհ պատկեր,
 Զ'որ հիացմամբ դիտեն զմայլին իմ աչեր :
 Պատանութեան մի՛թէ ուղե՞դ եւանդուն,
 Գեղեցկին միշտ անձնանըւէր տարիածուն ,
 Աննիւթին ձեւ մատուցանէ շօշափելի,
 Ինչպէս նաեւ աներեւոյթ տիեզերքի :

Թերեւս յ'եթեր ծրփան մասունք ջինջ ու նրբին,
 Երբորդութեան նոյն իսկ ծոցէն ընկեցիկք,
 Որք մեր մըտաց 'ի ձուլարան ջերմազին՝
 Անդրիացած, ինչպէս բեկորք պըղընձիք,
 Նետուն հանդէպ մեր ակնապիշ ականողեաց ,
 Որք խարիսխի վըրայ կարծեն արձանացած :

Բայց ո՛չ, — Իրանքդ այդ հրաշագեղ՝ որ գըծագրին
 Օդուն միջեւ. ամբիժ տըղուն այդ իրան ,
 Պատկառելի այդ կերպարանքն ալւորին ,
 Պատանեկին հասակն հանդէպ աղջըկան ,
 Եւ աղջըկանն հանդէպ աչաց պատանեկին ,
 Ո՛չ, այդ պատկերք, ո՛հ, ո՛չ բընաւ են նիւթային :

Թարթիկ ական՝ դոքա ջընջին, այլք ձեւանան.
 Նոցա տեսնողքն աչերը չ'են, այլ հոգին,
 Հոգին՝ արբեալ Գեղեցկութեամբն անվախճան,
 Հոգին՝ յաւէտ չըքնաղ, թէպէտ ցաւագին
 Յարձակմունքէն զգայնոց, եւ կրից շունչով խամրած,
 Հոգին միշտ դէմն ունի պատկեր մի Գերիմաց :

Հոգին տեսիլս ածէ հանդէպ ըզգայութեանց,
 Որք զօրութեան իւրեանց կարծեն յողթանակ
 Մեզ չըքեղ իրս ընծայելով Գերազանց՝
 Նա պարուրէ, մեր կուրութեան հանդիպակ,
 Էակ մի վեհ, Աղբիւր Գեղոյ յաւէրժընթաց,
 Ձ'որ թէ՛ մըրունես՝ բիւր երանի՛. դա է Աստուած :

ԽԸ. — ԱՌ ԳԵՂՈՒՅԻՆ

Դու որ այդպէս արծաթ ջրոց
 Դէմքդ առուակին դիտես 'ի ծոց,
 Գոհ եւ ուրախ ժրպտէ՛, փղջի՛կ,
 Ձի կերպարանքդ է Գեղեցիկ :

Արդէն կարծես Սէրն է թառած
 Ի վերայ քո շընորհալեաց.
 Բոցազարթոյց իւր թեւերով
 Ինքն արծարծեց սրտիդ գորով :

Այդ այտերուն դոյն վարդափայլ
 Քեզի համար չ'է, ուրիշ այլ,
 Բայց ծիրանին պատկառանաց,
 Ձ'որ կը զգենու սէրն ամօթխած :

Ակնահաճոց հեշտ հորիզոն
 Ընծայեն այդ երկու կողմն .
 Թափէ ծիծաղդ իւրաքանչիւր
 Սիրաբորբոք փայլակներ բիւր :

Քոյդ նըմանի քընքոյչ հասակ
 Ճառագայթին՝ զ'որ արեգակ
 Կաթեցունէ 'ի գլուխ ծառի,
 Ուստից 'ի վայր բեկբեկի :

Գեղոյ մատունք հըրաշաճոյլ
 Ճիգ թափեցին 'ի քեզ անդոյլ
 Նըկարագրել 'ի քեզ երկին,
 Տալ մարմնոյդ ձեւ հըրեշտակային :

Երեք դըստերքն ոլիմբական,
 Գողտրիկ Շնորհքն աստուածազան
 Ամպերէն վար հոսեցուցին
 Իւրեանց պարգեւքն 'ի գլուխ քոյին :

Եւ հըրապոյր, այդ վեհ թըռչուն,
 Որ կախելու համար իւր բոյն
 Կ'ընտրէ մազերն ոսկեղինիկ
 Օրիորդացըն Գեղեցիկ :

Հուրիններուն ո՛վ դու հոգեակ ,
Քեզի յանձնեց իւր հրմայեակ ,
Որ 'ի փոսիկ ծիծաղախիտ
Ամփոփեցիր, ս՛հ, ծընօտիդ :

Բայց թէ եւ Գեղդ եւ հրրապոյր
Սըրտերն ընէ խորան 'ի բոյր ,
Ուր կը պաշտեն Սէրն եւ ըզ՛Քեզ ,
Մըտաւորին լոկ ըստուեր մ'ես :

ԽԹ. ԶՈՒՐ ՔՆԱՐ

Հովը սուլէ տերեւներուն ծոցիկէն .
Քարերուն ծոց առուակին ջուրք խոխոջեն .
Ճիւղին վըրայ ծիծեռնիկ
Յօրինէ իւր դայլայլիկ :

Երբոր մանուկն օրորոցին մէջ արթուն՝
Սիրունակ ճիչ լըսեցունէ կակազուն .
Եւ ամէն բոյն, երբ գայ տիւ ,
Ունի քաղցրիկ իւր ճիւ ճիւ :

Տաճարներուն հընչեցունեն կամարներ
Օրհներգութիւնք առ Որ ստեղծեց տիեզեր .
Եւ ժողովուրդ հրաւիրեն
Զանգակք իւրեանց բարձունքէն :

Եւ մարդուս սիրտն արդեօք պահէ՞ լըտութիւն՝
Մինչ ամեն բան ունի յատուկ մըրմընջիւն .
Ո՛հ, շատ ձայներ կը պահուին
Ի խորս այդ մութ անդունդին :

Եւ քընարին անբաւական թիւերուն
Ի զուր թափին ամեն ճիգեր եւ բաղխիւն՝
Շող մի կորզել լուսեղէն
.

Ծ. ՅԵՏԻՆ ԱՐՁԱԳԱՆՔ

Ոչ թէ, անցորդ, փառաց համար դրոշմեցի
Խոկմունքն, հառաչքն եւ հուր սրբախ բարախմունք,
Զ՛որս ամփոփէ այս հատորիկն 'ի ծոցի ,
Ոչ, բարեկա՛մ. խընդրեցի լոկ զովացմունք
Հոգիս այրող ըզգացմանց՝
Թօթափելով զ՛այնս 'ի բաց :

Այլ ո՛ւր խընդրածս, ո՛ւր զովացումն, ո՛վ պատրանք .
Քանի աչացս անգոյն բառերն հանդիպին ,
Որ խոստացան տալ կըրակի կերպարանք
Պատանեկան իմ ցընորից, թըրթոռմաներուս իմ ներքին,
Տոչորի սիրտս առաւել
Ազգու երգեր նըւաղել :

Եղածն եղաւ. առադաստին երբոր հով
Ուսուցանէ, լընու գողերն անձամբեր ,
Արգիլելու նաւն՝ անկարող նոյն իսկ ծով :
Թեւիս տակ ջերմ մըշիկ մըշիկ, յիմարներ
Կը նընջէիք անուշակ՝
Շոյմունքներուս նըշաւակ :

Արդ զընացէք. ահա գոչէ ուլիխան .
Զարնեն ալիք զիւրափըշուր ձեր կողեր .
Թէ քայքայիք՝ չ'ունիմ արտասուք դառնութեան
Արգարացի նաւաբեկունն ողբալ ձեր ,
Որ ըզ՝ձեզ խախտ անկայուն
Յանձնեցիք բարկ ծովերուն :

9393

9394

9395

